

Χαράλαμπος Κωνσταντίνου*
Νίκος Μίχος**

Τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης ως πόλος έλξης των υποψηφίων για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι απόψεις των εισαχθέντων για τα κίνητρα επιλογής τους στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Περίληψη

Τα χορηγούμενα από τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης πτυχία συγκαταλέγονται ανάμεσα στα πλέον περιζήτητα για τη δημόσια και ιδιωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση στη χώρα μας. Το προνόμιο αυτό για τους πτυχιούχους των Τμημάτων αυτών αποτέλεσε το βασικό μας κίνητρο, για να διερευνήσουμε το συγκεκριμένο θέμα και, συνεπώς, να αναδείξουμε τους παράγοντες, καθώς και τους συσχετισμούς τους, οι οποίοι συνέβαλαν σ' αυτήν την κοινωνική εξέλιξη. Υπό το πρίσμα αυτό, θέσαμε ως κεντρικούς στόχους της έρευνας τη διερεύνηση: α) των πραγματικών κινήτρων επιλογής των Παιδαγωγικών Τμημάτων από τους υποψηφίους, δηλαδή γιατί επέλεξαν τα Π.Τ.Δ.Ε. και ποιοι και πόσοι ήταν αυτοί, β) των παραγόντων που συναρτώνται με την επιλογή τους, δηλαδή ποια πρόσωπα, καταστάσεις και δεδομένα τους επηρέασαν στην επιλογή τους, γ) του βαθμού ικανοποίησης των προσδοκιών των φοιτούντων πλέον υποψηφίων από την οργάνωση και λειτουργία των Π.Τ.Δ.Ε., δηλαδή από τους διδάσκοντες, το πρόγραμμα, τα γνωστικά αντικείμενα κ.λπ. και δ) των παραμέτρων που είχαν άμεση ή έμμεση συνάρτηση με τα κίνητρα των υποψηφίων.

Ως μεθοδολογικό εργαλείο χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο στο πλαίσιο της επισκόπησης του συγκεκριμένου ερευνητικού πεδίου. Τα υποκείμενα της έρευνας αποτέλεσαν η συντριπτική πλειονότητα των δευτεροετών, τριτοετών και τεταρτοετών φοιτητών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Ιωαννίνων και τα ευρήματα παρουσιάζονται, αξιολογούνται και ερμηνεύονται υπό το πρίσμα των για το σκοπό αυτό διαμορφωμένων οκτώ κεντρικών ερευνητικών ερωτημάτων.

Λέξεις κλειδιά: έρευνα, ευρήματα, ερωτηματολόγιο, κίνητρα επιλογής, παράγοντες επιρροής, ικανοποίηση προσδοκιών.

---

* Καθηγητής στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

** Υποψήφιος διδάκτορας στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

The Pedagogic Departments of Primary Education as a popular appeal to candidates for University entrance. The opinions of those admitted on their incentives to choosing the Pedagogic Department of Primary Education of the University of Ioannina

Abstract

The degrees granted by the Pedagogic Departments of Primary Education are considered in great demand for the public and private primary education in our country. This privilege for the graduates of this Departments constituted our basic motive, in order to research the particular subject and, consequently, we elect the factors, as well as their correlations, which contributed in this social development. In this light, we placed as central aims of research to look into: a) firstly, the candidates real reasons for choosing the Pedagogic Departments of Primary Education, that is to say which, how many students and why have chosen the Pedagogic Departments of Primary Education, b) secondly, the factors that are associated with their choice, namely who were the people, the occasions and the factors that influenced them, c) thirdly, the extent of meeting the students expectations in terms of the Pedagogic Department of Primary Education organization and operation, that is professors, curriculum, educational fields etc. and, d) fourthly, the aspects, directly or indirectly associated with the candidates incentives.

Questionnaires were used to overview the specific scientific field. The vast majority of second, third and fourth year students at the Pedagogic Department of Primary Education in Ioannina were the subjects of this research and the findings are presented, evaluated and interpreted in the light for this aim of shaped eight main research questions.

Key words: research, findings, questionnaire, incentives for choosing, influencing factors, meeting of expectations.

Εισαγωγικό πλαίσιο

Τα τελευταία πέντε χρόνια είναι διάχυτη η αντίληψη στην ελληνική κοινωνική πραγματικότητα ότι τα πτυχία που χορηγούν τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης (ΠΤΔΕ) είναι από τα πλέον περιζήτητα στην αγορά εργασίας και ειδικότερα στη δημόσια και ιδιωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση¹. Το ερώτημα που χρήζει, συνεπώς, ερευνητικής απάντησης είναι, ποιοι

---

1. Γεωργιάδης, Ν. (2009). Η αύξηση της ζήτησης για τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης και τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των φοιτώντων σε αυτά (2000 – 2006). Στο: *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τεύχος 156, σελ. 61, Εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» (26/8/2005) «ΠΤΔΕ περιζήτητα», Εφημερίδα «Τα Νέα» (26/8/2005) «Στα ύψη οι σχολές που υπόσχονται γρήγορη επαγγελματική αποκατάσταση», Εφημερίδα «Εθνος» (29/1/2008) «Εντυπωσιάζει η “χρυσή πενταετία” των Παιδαγωγικών».

παράγοντες διαμόρφωσαν αυτή την αντίληψη και σε ποιο βαθμό ισχύουν τα δεδομένα αλλά και οι συσχετισμοί που συνέβαλαν στη διαμόρφωσή της.

Ασφαλώς, τα σχετικά στατιστικά στοιχεία είναι ερμηνεύσιμα και οδηγούν στο αδιαμφισβήτητο συμπέρασμα ότι, αφενός οι υποψήφιοι για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, τουλάχιστον τα τελευταία πέντε χρόνια, δείχνουν να έχουν σε μεγάλη «υπόληψη» (προτίμηση) τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης και αφετέρου η επαγγελματική αποκατάσταση των πτυχιούχων τους γίνεται με άμεσο τρόπο και συγκεκριμένα οι διορισμοί πραγματοποιούνται πριν αλλά και κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους. Σύμφωνα με το δεδομένο αυτό, οδηγείται κανείς στη σαφή, αλλά ερευνητικά υποθετική, ερμηνεία ότι το κίνητρο προτίμησης των Παιδαγωγικών Τμημάτων Δημοτικής Εκπαίδευσης από τους υποψηφίους φαίνεται να είναι η άμεση απορρόφηση τους από τη δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση.

Αυτό σημαίνει ότι, από άποψη ερευνητική, δημιουργούνται αρκετά ερωτήματα, τα οποία χρήζουν απαντήσεων από τους ίδιους τους συμμετέχοντες σ' αυτές τις διαδικασίες. Αν, δηλαδή, και σε ποιον βαθμό συμφωνούν τόσο με τη «διάχυτη αντίληψη» όσο και με την ερμηνεία των σχετικών στατιστικών στοιχείων που προαναφέραμε. Γιατί τα στατιστικά δεδομένα και οι αριθμητικοί συσχετισμοί μας οδηγούν, βέβαια σε ερμηνείες που αιτιολογούν τη διαπίστωση ότι το κίνητρο επιλογής των ΠΤΔΕ σχετίζεται με την άμεση επαγγελματική αποκατάσταση των υποψηφίων. Ωστόσο, οι απόψεις και οι αξιολογήσεις τους αποκτούν ιδιαίτερο ερευνητικό ενδιαφέρον, δεδομένου ότι οι ίδιοι, ως άμεσα ενδιαφερόμενοι και συμμετέχοντες, μπορούν να επιβεβαιώσουν ή να διαψεύσουν τις ερμηνείες των συσχετισμών και τις διαπιστώσεις των αριθμητικών δεδομένων, οι οποίες συνιστούν σαφή μεν, αλλά, από άποψη ερευνητική, έμμεση, όμως, και υποθετική ερμηνεία. Με άλλα λόγια, ερευνητικά μόνο οι ίδιοι μπορούν να αναδείξουν τα κίνητρα και τους παράγοντες επιρροής που τους οδήγησαν στη συγκεκριμένη επιλογή τους.

Στόχος, λοιπόν, της συγκεκριμένης έρευνας είναι να διερευνηθούν τα πραγματικά κίνητρα επιλογής των ΠΤΔΕ από τους υποψηφίους, δηλαδή γιατί επέλεξαν τα Π.Τ.Δ.Ε. και ποιοι και πόσοι ήταν αυτοί, οι παράγοντες που συναρτώνται με την επιλογή τους, δηλαδή από ποια πρόσωπα, καταστάσεις και δεδομένα επηρεάστηκαν στην επιλογή τους, καθώς και ο βαθμός ικανοποίησης των προσδοκιών των φοιτούντων πλέον υποψηφίων από την οργάνωση και λειτουργία των ΠΤΔΕ. Βέβαια, εκτός από τα τρία αυτά κεντρικά ερωτήματα, θα διερευνηθούν και παράμετροι που έχουν άμεση ή έμμεση συνάρτηση με τα κίνητρα των υποψηφίων και πλέον φοιτούντων στα ΠΤΔΕ.

Προσεγγίζοντας σε μια γενικευμένη μορφή τα δεδομένα που αφορούν,

αφενός τον παράγοντα «επιλογή φοίτησης» στα ΠΤΔΕ από τους υποψηφίους και αφετέρου τον παράγοντα «επαγγελματική αποκατάσταση» των πτυχιούχων τους, οδηγείται κανείς στις ακόλουθες διαπιστώσεις. Αναφορικά με τον παράγοντα «επιλογή φοίτησης» όλα τα ΠΤΔΕ της χώρας, από το 2002 και μετά, δέχονται υπερδιπλάσιο αριθμό πρώτων προτιμήσεων από τους υποψήφιους για εισαγωγή στα Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. της χώρας². Ενδεικτικό της περίπτωσης και σύμφωνα με τα σχετικά στατιστικά στοιχεία που δημοσιοποιεί το ΥΠ.Ε.Π.Θ. συνιστά το γεγονός ότι τα τρία τελευταία χρόνια τα δύο κεντρικά ΠΤΔΕ της χώρας, δηλαδή των Αθηνών και της Θεσσαλονίκης, κυριαρχούν στις προτιμήσεις των υποψηφίων σε σχέση με όλα τα τμήματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης³. Παράλληλα, και όσον αφορά τις βάσεις εισαγωγής των υποψηφίων, διαπιστώνεται σταδιακή άνοδος, η οποία στο διάστημα 2002 – 2008 ανέρχεται περίπου στα 4500 μόρια⁴. Παρόμοια εξέλιξη εμφανίζουν και οι κατατακτήριες εξετάσεις των πτυχιούχων άλλων πανεπιστημιακών τμημάτων για την εισαγωγή τους στα ΠΤΔΕ της χώρας. Στις εξετάσεις αυτές παρατηρείται, μετά το 2000, μεγάλη αύξηση συμμετοχής υποψηφίων. Ειδικότερα και όσον αφορά το ΠΤΔΕ Ιωαννίνων, τα στατιστικά στοιχεία, μετά το 2005, εμφανίζουν την ακόλουθη εικόνα: Οι υποψήφιοι στις κατατακτήριες εξετάσεις του ακαδημαϊκού έτους 2006/2007 ήταν 248 (176 με πτυχίο ΑΕΙ, 68 με πτυχίο ΤΕΙ και 4 με πτυχίο από εκκλησιαστική σχολή υπερδιετούς φοίτησης). Αντιστοίχως, οι υποψήφιοι για το ακαδημαϊκό έτος 2007/2008 ήταν 302 (233 με πτυχίο ΑΕΙ, 67 με πτυχίο ΤΕΙ και 2 με πτυχίο από εκκλησιαστική σχολή υπερδιετούς φοίτησης) και για το ακαδημαϊκό έτος 2008/2009 ήταν 303 (223 με πτυχίο ΑΕΙ, 76 με πτυχίο ΤΕΙ και 4 με πτυχίο σχολών υπερδιετούς φοίτησης)⁵. Επισημαίνεται ότι η διαπιστωμένη αυξητική τάση συμμετοχής υποψηφίων στις κατατακτήριες εξετάσεις εισαγωγής στο ΠΤΔΕ δε συμβαδίζει με τα αντίστοιχα ποσοστά συμμετοχής υποψηφίων σε κατατακτήριες εξετάσεις που διενεργούνται από άλλα πανεπιστημιακά Τμήματα, στα οποία τα ποσοστά είναι αι-

2. Γεωργιάδης, Ν. (2009), σελ. 66-68, ΥΠΕΠΘ – ΔΟΔΕ (Διεύθυνση Οργάνωσης και Διεξαγωγής Εξετάσεων), *Στοιχεία για τις πανελλήνιες εξετάσεις*, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, (2006). *Η Ελλάδα με αριθμούς*. Αθήνα: Ε.Σ.Υ.Ε.

3. ΥΠΕΠΘ – ΔΟΔΕ (Διεύθυνση Οργάνωσης και Διεξαγωγής Εξετάσεων), *Στοιχεία για τις πανελλήνιες εξετάσεις*, ΥΠΕΠΘ – ΔΟΔΕ (2007): *Γενικό Λύκειο – Σύστημα πρόσβασης στην Ανώτατη Εκπαίδευση (εγγερωτικό έντυπο)*, Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

4. Γεωργιάδης, Ν. (2009), σελ. 67, Εφημερίδα «Τα Νέα» 27.5.2010.

5. Αρχείο Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Ιωαννίνων (2008). *Οδηγός σπουδών ακαδημαϊκού έτους 2008/2009*. Ιωάννινα: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις.

σθητά χαμηλότερα⁶.

Αναφορικά με τον παράγοντα «επαγγελματική αποκατάσταση», κάθε χρόνο, την τελευταία τριετία, αποφοιτούν, κατά μέσο όρο, 1400 φοιτητές από τα εννέα (9) ΠΤΔΕ της χώρας (2008: 1500, 2007: 1450, 2006: 1400) και διορίζονται ως «μόνιμοι» εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (δάσκαλοι), κατά μέσο όρο, 2150 κάθε σχολικό έτος την τελευταία τριετία (2008/9: 2217, 2007/8: 2160, 2006/7: 2138). Ο αριθμός αυτός συμπληρώνεται ετησίως με περίπου 3500 – 4000 αναπληρωτές δασκάλους, προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες λειτουργίας της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης⁷. Χαρακτηριστικό της περίπτωσης αποτελεί το γεγονός ότι ο διορισμός των λεγόμενων αναπληρωτών δασκάλων γίνεται ακόμη και με τη βεβαίωση αποφοίτησης από το ΠΤΔΕ και ακολουθεί η υποβολή (κατάθεση) του πτυχίου, ενόσω εργάζονται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Άλλο χαρακτηριστικό σημείο συνιστά η έναρξη και η διάρκεια των διοριστηρίων, τα οποία γνωστοποιούνται σε διαφορετικές φάσεις με σημείο εκκίνησης το μήνα Αύγουστο ή Σεπτέμβριο και σημείο τερματισμού το Μάιο. Άξιο, επίσης, αναφοράς αποτελεί το γεγονός ότι τα ιδιωτικά Δημοτικά Σχολεία εμφανίζουν οξύ πρόβλημα «εξεύρεσης» δασκάλων προς διορισμό, σε σημείο που, στις έσχατες περιπτώσεις, αναζητούν λύσεις με εκπαιδευτικούς που προορίζονται για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η έλλειψη δασκάλων έχει οδηγήσει ακόμη το ΥΠ.Ε.Π.Θ. να περιορίσει δραστικά τις αποσπάσεις τους σε διοικητικές υπηρεσίες⁸.

Λόγω των συγκεκριμένων στόχων της έρευνας δε θα υπεισέρθουμε στους παράγοντες που συνέβαλαν στην εικόνα αυτήν, δηλαδή να είναι περιζήτητος ο πτυχιούχος των ΠΤΔΕ στην αγορά εργασίας. Θεωρούμε, όμως, σκόπιμο να αναδείξουμε το ρόλο του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου στην ευνοϊκή αυτή εξέλιξη του διορισμού των δασκάλων. Το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο αδιαμφισβήτητα δημιούργησε νέες θέσεις εργασίας, όχι μόνο για δασκάλους αλλά και για άλλες ειδικότητες, οπωσδήποτε, όμως, ιδιαίτερα αυξημένες για τους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης⁹. Ένα, επιπλέον, σημείο της ευνοϊκής εξέλιξης συνιστά ο σχεδόν σταθερός και, πα-

---

6. Αρχεία Τμημάτων των ακόλουθων Πανεπιστημιακών Σχολών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων: α) Επιστημών Αγωγής, β) Θετικών Επιστημών και γ) Φιλοσοφική.

7. Δ.Ο.Ε. (χ.χ.α.), Στοιχεία για διορισμούς, διαθέσιμα στο Διαδίκτυο στο <http://www.doe.gr>.

8. ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2010), Νόμος υπ.αριθμ.3848, Φ.Ε.Κ 71/19.5.2010.

9. Γεωργιάδης, Ν. (2009), σελ. 66, Δ.Ο.Ε. (χ.χ.α.), Θέσεις για το Ολοήμερο Σχολείο, διαθέσιμο στο Διαδίκτυο στο <http://doe.gr>, Πυργιωτάκης, Ι., (2001). *Ολοήμερο Σχολείο: Διεθνείς εξελίξεις και η ελληνική περίπτωση*, στο Πυργιωτάκης, Ι.Ε. (επιμέλεια), *Ολοήμερο Σχολείο. Λειτουργία και Προοπτικές*, Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2004). *Προσλήψεις εκπαιδευτικών για τις ανάγκες του προγράμματος του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου*. Φ.50/75/51627/Γ1/4-6-2004.

ράλληλα, περιορισμένος αριθμός πτυχιούχων των εννέα (9) ΠΤΔΕ της χώρας (περίπου 1400 ετησίως) που την τελευταία τριετία βρίσκεται σε μικρή ανατιστοιχία (υπολείπεται) αυτού των συνταξιοδοτούμενων δασκάλων. Ο αριθμός των συνταξιοδοτούμενων δασκάλων ανέρχεται ετησίως, κατά μέσο όρο, σε 1500 την τελευταία τριετία, εκτός από το σχολικό έτος 2008/9, στο οποίο εμφανίστηκε αξιοσημείωτη αύξηση του αριθμού (1900 συνταξιοδοτηθέντες)¹⁰.

Ερευνητικά ερωτήματα

Για την υλοποίηση των στόχων της συγκεκριμένης έρευνας διαμορφώσαμε τα ακόλουθα οκτώ (8) ερευνητικά ερωτήματα:

1. Αποτελούν τα ΠΤΔΕ πρώτη ή δεύτερη επιλογή κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού δελτίου των υποψηφίων για την εισαγωγή τους στα Πανεπιστημιακά Τμήματα;
2. Για ποιους λόγους και με ποια κριτήρια επιλέγουν οι υποψήφιοι τα ΠΤΔΕ;
3. Ποιοι παράγοντες επιρροής συναρτώνται με την επιλογή των ΠΤΔΕ από τους υποψηφίους;
4. Ποιοι είναι οι λόγοι επιλογής του ΠΤΔΕ Ιωαννίνων από τους υποψηφίους;
5. Από τα υπόλοιπα ΠΤΔΕ της χώρας, ποια προτιμούν σε μεγαλύτερο ποσοστό οι υποψήφιοι;
6. Σε ποιον βαθμό είναι ικανοποιημένοι οι φοιτητές του ΠΤΔΕ Ιωαννίνων από την επιλογή τους να σπουδάσουν στο συγκεκριμένο Τμήμα;
7. Ποιος είναι ο βαθμός ικανοποίησης των προσδοκιών των φοιτητών συνολικά από το πανεπιστήμιο και από τους παράγοντες οργάνωσης και λειτουργίας των ΠΤΔΕ;
8. Ποιος είναι ο βαθμός ικανοποίησης των προσδοκιών των φοιτητών από τους Καθηγητές (μέλη ΔΕΠ) του ΠΤΔΕ Ιωαννίνων;

Μεθοδολογία της έρευνας

Ο βασικός στόχος της παρούσας μελέτης, ο οποίος προσδιορίστηκε με συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα, είναι η διερεύνηση των κινήτρων και των παραγόντων που καθόρισαν την επιλογή των ΠΤΔΕ από τους υποψηφίους και ο βαθμός ικανοποίησης των προσδοκιών των φοιτούντων πλέον υποψηφίων από την οργάνωση και λειτουργία των Τμημάτων αυτών. Συνε-

---

10. Δ.Ο.Ε. (χ.χ.α.), Στοιχεία για διορισμούς, διαθέσιμα στο Διαδίκτυο στο <http://www.doe.gr>.

πώς, ο πληθυσμός της έρευνας αφορά τους φοιτητές που επέλεξαν τα ΠΤΔΕ για τις πανεπιστημιακές τους σπουδές. Συγκεκριμένα, το δείγμα της έρευνας συγκροτούν 457 από τους 663 φοιτητές τριών ετών φοίτησης (δευτεροετείς, τριτοετείς και τεταρτοετείς φοιτητές) του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων για το ακαδημαϊκό έτος 2008/2009 (ποσοστό 68,93%). Η επιλογή των υποκειμένων της έρευνας πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο της στρωματοποιημένης δειγματοληψίας. Το μεγάλο εύρος του δείγματος ελαχιστοποίησε το μέγεθος της μη απόκρισης στην έρευνα, με αποτέλεσμα να μην αλλοιωθούν τα ευρήματα από στατιστική άποψη. Ειδικότερα, ο αριθμός των ερευνητικών υποκειμένων επιμερίζεται ως εξής: 119 δευτεροετείς φοιτητές (ποσοστό 52,65% του συνόλου των φοιτητών του Β' έτους), 139 τριτοετείς φοιτητές (ποσοστό 65,26% του συνόλου των φοιτητών του Γ' έτους) και 199 τεταρτοετείς φοιτητές (ποσοστό 88,84% του συνόλου των φοιτητών του Δ' έτους). Δεν συμπεριλήφθηκαν στο ερευνητικό δείγμα πρωτοετείς φοιτητές, γιατί θεωρήσαμε ότι στο χρονικό πλαίσιο που διεξήχθη η έρευνα (Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2008) δεν είχαν ακόμη διαμορφώσει σχετικά άρτια άποψη ως προς την οργάνωση και τον τρόπο λειτουργίας των ΠΤΔΕ.

Ως μεθοδολογικό εργαλείο επιλέχθηκε η έρευνα πεδίου¹¹ και ως όργανο μέτρησης η τεχνική του αυτο-συμπληρούμενου δομημένου ερωτηματολογίου¹², το οποίο διαμορφώθηκε στη βάση των σχετικών οκτώ (8) ερευνητικών ερωτημάτων. Πιο συγκεκριμένα, το ερευνητικό ερωτηματολόγιο περιέχει 26 κλειστές ερωτήσεις, οι οποίες προσδιορίζουν συνολικά τις 63 μεταβλητές. Το ερευνητικό ερωτηματολόγιο αποτελείται από δύο ενότητες. Τη μία ενότητα συγκροτούν 13 ερωτήσεις που προσδιορίζουν τις 13 ανεξάρτητες μεταβλητές σε σχέση με τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των υποκειμένων του δείγματος (φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, βαθμός απολυτηρίου λυκείου, βασικοί τίτλοι σπουδών και επάγγελμα γονέων, ετήσιο οικονομικό οικογενειακό εισόδημα και γεωγραφική προέλευση). Επίσης, στο ερωτηματολόγιο υπάρχει σχετικό πεδίο για την καταγραφή του εξαμήνου και, συνεπώς, του ακαδημαϊκού έτους σπουδών του εκάστοτε φοιτητή του δείγματος, το οποίο προσδιορίζει την 14^η ανεξάρτητη μεταβλη-

---

11. Verma, G., Mallick, K. (2004), *Εκπαιδευτική Έρευνα: Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Τεχνικές*. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός, σελ. 232-245. Ιωσηφίδης, Θ. (2003), *Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων στις κοινωνικές επιστήμες*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική, σελ. 64.

12. Βάμβουκας, Μ. (1998), *Εισαγωγή στην Ψυχοπαιδαγωγική Έρευνα και Μεθοδολογία*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη, σελ. 246-263.

τή της σχετικής ενότητας του ερωτηματολογίου.

Η δεύτερη ενότητα, που συνιστά και το βασικό περιεχόμενο του ερωτηματολογίου, συγκροτείται από 13 ερωτήσεις, οι οποίες προσδιορίζουν τις 49 εξαρτημένες μεταβλητές. Το περιεχόμενο των ερωτήσεων αυτών έχει ως σημεία αναφοράς τις ακόλουθες παραμέτρους: Αρχικά, περιλαμβάνει τους λόγους που οδήγησαν τους φοιτητές ως υποψηφίους να επιλέξουν τα ΠΤΔΕ, καθώς και τα κριτήρια επιλογής ενός Τμήματος σε ΑΕΙ ή ΤΕΙ. Κατά δεύτερο λόγο, περιέχει τους παράγοντες που συνέβαλαν στην επιλογή των ΠΤΔΕ, καθώς και το βαθμό επιρροής του στενού συγγενικού (πατέρας, μητέρα, αδέρφια), του σχολικού (συμμαθητές, σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός) και του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος (φίλοι, Μ.Μ.Ε., κατάσταση αγοράς εργασίας) των υποψηφίων. Ένα τρίτο πεδίο συγκροτούν οι ερωτήσεις που αναφέρονται στους λόγους επιλογής του ΠΤΔΕ Ιωαννίνων από τους υποψηφίους σε σχέση με τα υπόλοιπα ΠΤΔΕ της χώρας. Ειδικότερα, οι ερωτήσεις αφορούν την εγγύτητα του Τμήματος σε σχέση με τον τόπο μόνιμης κατοικίας των φοιτητών, το επίπεδο εκπαίδευσης που παρέχει και τη βάση εισαγωγής. Άλλη κατηγορία ερωτήσεων αφορά το βαθμό ικανοποίησης των φοιτητών από το πρόγραμμα σπουδών και από τους βασικούς παράγοντες οργάνωσης και λειτουργίας του ΠΤΔΕ Ιωαννίνων, δηλαδή από τους Καθηγητές (μέλη ΔΕΠ¹³), το ειδικό προσωπικό (μέλη ΕΕΔΙΠ¹⁴, ΕΤΕΠ¹⁵ και αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί) τον οδηγό σπουδών, τα μαθήματα, τα συγγράμματα, τα εργαστήρια, τη βιβλιοθήκη, τη γραμματεία, το σπουδαστήριο, τους συμφοιτητές τους και συνολικά το πανεπιστήμιο. Τέλος, την πέμπτη θεματική ερωτήσεων συγκροτούν οι ερωτήσεις που αφορούν το βαθμό ικανοποίησης των φοιτητών από το συνολικό ρόλο των Καθηγητών τους (ΔΕΠ), δηλαδή ως επιστημόνων, διδασκόντων, εκπαιδευτικών, συνομιλητών, συνεργατών και ως ακαδημαϊκών προτύπων.

Πριν από την οριστική διαμόρφωση του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε έρευνα-πιλότος σε ένα μικρότερο στρωματοποιημένο δείγμα φοιτητών, προκειμένου να εντοπιστούν πιθανές ελλείψεις ή αδυναμίες στο περιεχόμενο του ερωτηματολογίου, να εξαλειφθούν πιθανές αμφισημίες ή λεκτικές αδυναμίες στη διατύπωση των ερωτήσεων, να ελεγχθεί ο απαιτούμενος χρόνος συμπλήρωσης του και, τελικά, να διαπιστωθεί η εγκυρότητα, η αντικειμενικότητα και η αξιοπιστία του σχετικά με την επίτευξη των σκοπών της έρευνας. Μετά την οριστική διαμόρφωση του ερωτηματολογίου, α-

13. Διδακτικό Ερευνητικό Προσωπικό (ΔΕΠ).

14. Ειδικό Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (ΕΕΔΙΠ).

15. Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό Προσωπικό (ΕΤΕΠ).

κολούθησε η έρευνα που έλαβε χώρα στο χρονικό διάστημα Νοεμβρίου – Δεκεμβρίου 2008. Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν στους φοιτητές της έρευνας κατά τη διάρκεια των διαλέξεων μέσα στις πανεπιστημιακές αίθουσες με τη σύμφωνη γνώμη των διδασκόντων και την παρουσία των ερευνητών, οι οποίοι παρείχαν στους φοιτητές τις απαραίτητες διευκρινήσεις σχετικά με τη συμπλήρωση των ερωτήσεων. Τα ερωτηματολόγια συγκεντρώθηκαν μετά την ολοκλήρωση των διαλέξεων από τους ερευνητές και καταχωρίστηκαν στη στατιστική βάση δεδομένων με αύξουσα αρίθμηση.

Μετά τη συγκέντρωση πραγματοποιήθηκε ο έλεγχος και η κωδικοποίηση των ερωτηματολογίων. Στη φάση αυτή, εξαιτίας του μεγάλου εύρους τους και για στατιστικούς λόγους, επανακωδικοποιήθηκαν οι μεταβλητές που αφορούν τα επαγγέλματα του πατέρα, τα επαγγέλματα της μητέρας και τους νομούς μόνιμης κατοικίας των φοιτητών του δείγματος¹⁶. Στη συνέχεια, για την επεξεργασία και την ανάλυση των ευρημάτων χρησιμοποιήθηκαν στατιστικές διαδικασίες επεξεργασίας δεδομένων και μετα-

---

16. Εξαιτίας του μεγάλου εύρους των επαγγελματιών του πατέρα, η συγκεκριμένη μεταβλητή επανακωδικοποιήθηκε, με κριτήρια τον τρόπο και τις συνθήκες εργασιακής απασχόλησης, στις ακόλουθες επτά (7) επαγγελματικές κατηγορίες: 1) Δάσκαλος (εκπαιδευτικός Α/θμιας εκπαίδευσης), 2) Εκπαιδευτικός Β/θμιας εκπαίδευσης, 3) Δημόσιος υπάλληλος, 4) Ελεύθερος επαγγελματίας/Εμπορος, 5) Ιδιωτικός υπάλληλος, 6) Συνταξιούχος και 7) Χειρωνακτικά επαγγέλματα (Γεωργός, Κτηνοτρόφος, Εργάτης, Οικοδόμος). Επίσης, εξαιτίας του μεγάλου εύρους των επαγγελματιών της μητέρας, η συγκεκριμένη μεταβλητή επανακωδικοποιήθηκε, με κριτήρια τον τρόπο και τις συνθήκες εργασιακής απασχόλησης, στις ακόλουθες οκτώ (8) επαγγελματικές κατηγορίες: 1) Εκπαιδευτικός Α/θμιας εκπαίδευσης (Δασκάλα, Νηπιαγωγός), 2) Εκπαιδευτικός Β/θμιας εκπαίδευσης, 3) Δημόσιος υπάλληλος, 4) Ελεύθερη επαγγελματίας/Εμπορος, 5) Ιδιωτική υπάλληλος, 6) Οικιακά, 7) Συνταξιούχος και 8) Χειρωνακτικά επαγγέλματα (Γεωργός, Κτηνοτρόφος, Εργάτρια).

Η διαμόρφωση ξεχωριστών επαγγελματικών κατηγοριών για τους εκπαιδευτικούς Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης, παρόλο που ουσιαστικά εντάσσονται στην κατηγορία του δημοσίου υπαλλήλου, πραγματοποιήθηκε για να διαπιστωθεί, αν και σε ποιον βαθμό επηρεάζουν οι γονείς που είναι εκπαιδευτικοί την απόφαση των υποψηφίων να σπουδάσουν στα ΠΤΔΕ.

Η μεταβλητή «νομός μόνιμης κατοικίας» σχετίζεται με τους 51 νομούς της Ελλάδας. Το δείγμα αποτελείται από φοιτητές που προέρχονται από 45 από τους 51 νομούς της χώρας. Η μεταβλητή επανακωδικοποιήθηκε στη βάση των 13 διοικητικών περιφερειών της Ελλάδας. Επίσης, δημιουργήθηκαν και προστέθηκαν δύο ομάδες η "Γερμανία" (ομογενείς) και η "Κύπρος" που εκπροσωπούνται από ένα συγκεκριμένο αριθμό φοιτητών στο ερευνητικό δείγμα. Η ομαδοποίηση των νομών στις διοικητικές περιφέρειες είναι η ακόλουθη: 1) Ανατολική Μακεδονία-Θράκη, 2) Αττική, 3) Βόρειο Αιγαίο, 4) Γερμανία, 5) Δυτική Ελλάδα, 6) Δυτική Μακεδονία, 7) Ήπειρος, 8) Θεσσαλία, 9) Ιόνια Νησιά, 10) Κεντρική Μακεδονία, 11) Κρήτη, 12) Κύπρος, 13) Νότιο Αιγαίο, 14) Πελοπόννησος και 15) Στερεά Ελλάδα.

βλητών από το πρόγραμμα του SPSS (Statistical Package for Social Sciences). Συγκεκριμένα, τα ερευνητικά δεδομένα προέκυψαν από τις αναλύσεις της συχνότητας κατανομών (Frequency Distributions) και από τη στατιστική τεχνική της Ανάλυσης Πινάκων (Crosstabulation Analysis)¹⁷.

Ανάλυση – ερμηνεία των ερευνητικών δεδομένων

Η αξιολόγηση και ερμηνεία των ερευνητικών δεδομένων έχουν ως σημείο αναφοράς τα σχετικά ερευνητικά ερωτήματα και θεματοποιούνται σε δύο ενότητες. Στην πρώτη ενότητα αναλύονται τα συνολικά ευρήματα που προκύπτουν από τις κατανομές συχνότητων σε συσχετισμό με τα οκτώ κεντρικά (8) ερευνητικά ερωτήματα. Στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται και αναλύονται τα ευρήματα, που προκύπτουν από τη συνάφεια καθεμίας από τις 14 ανεξάρτητες μεταβλητές (έτος σπουδών, φύλο, ηλικία, βαθμός απολυτηρίου Λυκείου¹⁸, οικογενειακή κατάσταση, σειρά απόκτησης πτυχίου, εργασία γονέων, επάγγελμα πατέρα, επάγγελμα μητέρας, βασικοί τίτλοι σπουδών πατέρα, βασικοί τίτλοι σπουδών μητέρας, ετήσιο οικονομικό εισόδημα οικογένειας, τόπος μόνιμης κατοικίας και περιφέρειες γεωγραφικής προέλευσης φοιτητών) με τις 49 εξαρτημένες μεταβλητές¹⁹, οι οποίες απο-

---

17. Με την τεχνική της Ανάλυσης Πινάκων υπολογίζεται η τιμή του συντελεστή χ^2 , καθώς και το πόσο στατιστικά σημαντική είναι αυτή η τιμή. Το επίπεδο σημαντικότητας ήταν 5%. Το επίπεδο αυτό θεωρείται ως ένα αποδεκτό όριο σημαντικότητας.

18. Από τη συνάφεια μεταξύ της ανεξάρτητης μεταβλητής «Βαθμός απολυτηρίου Λυκείου» και των εξαρτημένων μεταβλητών της έρευνας δεν προκύπτουν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις ($P > 0,05$).

19. Πρόκειται για τις ακόλουθες 49 εξαρτημένες μεταβλητές: «σειρά επιλογής των ΠΤΔΕ», «λόγοι επιλογής των ΠΤΔΕ: επαγγελματική αποκατάσταση», «λόγοι επιλογής των ΠΤΔΕ: ενδιαφέρον για τα γνωστικά αντικείμενα», «λόγοι επιλογής των ΠΤΔΕ: υψηλό γόητρο ΠΤΔΕ», «λόγοι επιλογής των ΠΤΔΕ: επιθυμία άσκησης του διδασκαλικού επαγγέλματος», «λόγοι επιλογής των ΠΤΔΕ: ισάξια άλλων πανεπιστημιακών Τμημάτων», «λόγοι επιλογής των ΠΤΔΕ: κοινωνική συγκυρία», «λόγοι επιλογής των ΠΤΔΕ: τυχαία επιλογή», «ιεράρχηση λόγων επιλογής των ΠΤΔΕ: 1η επιλογή», «ιεράρχηση λόγων επιλογής των ΠΤΔΕ: 2η επιλογή», «δεοντολογικά κριτήρια επιλογής ενός πανεπιστημιακού Τμήματος: με βάση την επαγγελματική αποκατάσταση», «δεοντολογικά κριτήρια επιλογής ενός πανεπιστημιακού Τμήματος σε ΑΕΙ & ΤΕΙ», «παράγοντες επιρροής στην επιλογή: πατέρας», «παράγοντες επιρροής στην επιλογή: μητέρα», «παράγοντες επιρροής στην επιλογή: αδέρφια», «παράγοντες επιρροής στην επιλογή: συμμαθητές», «παράγοντες επιρροής στην επιλογή: φίλοι», «παράγοντες επιρροής στην επιλογή: σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός», «παράγοντες επιρροής στην επιλογή: Μ.Μ.Ε.», «παράγοντες επιρροής στην επιλογή: κατάσταση αγοράς εργασίας», «παράγοντες επιρροής στην επιλογή: προσωπική επιλογή», «πρώτη επιλογή: ΠΤΔΕ Ιωαννίνων», «πρώτη επιλογή: ΠΤΔΕ της χώρας», «λόγοι επιλογής ΠΤΔΕ Ιωαννίνων: κοντινή χιλιομετρική απόσταση/τόπος μόνιμης κα-

τελούν τις κύριες συνιστώσες των ερευνητικών ερωτημάτων²⁰. Σημειώνεται ότι στην ενότητα των συναφειών αναλύονται μόνο τα ερευνητικά δεδομένα, που προκύπτουν από τους σχετικούς συσχετισμούς και χαρακτηρίζονται ως στατιστικά σημαντικά (επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%). Τέλος, τα ευρήματα αξιολογούνται συνολικά, προκειμένου να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα και να αναδειχθούν οι σημαντικότερες διαπιστώσεις, καθώς και οι παράμετροι του κεντρικού ερευνητικού προβληματισμού.

Δημογραφικά χαρακτηριστικά των υποκειμένων της έρευνας

Αναφορικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των υποκειμένων της έρευνας, το ερευνητικό δείγμα των 457 φοιτητών αποτελείται στο μεγαλύτερο ποσοστό του, από γυναίκες (87,5%) και στο μικρότερο ποσοστό του (12,5%) από άνδρες. Με διαφορετικά λόγια, εννέα (9) από τα δέκα (10) υποκείμενα της έρευνας είναι γυναίκες, ένα δεδομένο, δηλαδή, που εκφράζει τη συνολική αναλογία του πληθυσμού των δύο φύλων στο ΠΤΔΕ Ιωαννίνων.

Ως προς τα έτη σπουδών, το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος αποτελείται από τεταρτοετείς φοιτητές (43,5%) και ακολουθούν σε ποσοστά οι τριτοετείς φοιτητές (30,4%) και οι δευτεροετείς φοιτητές (26%).

τουκίας», «λόγοι επιλογής ΠΤΔΕ Ιωαννίνων: παροχή από το Τμήμα υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης», «λόγοι επιλογής ΠΤΔΕ Ιωαννίνων: στην έδρα του Τμήματος σπουδάζει ο αδερφός/η», «λόγοι επιλογής ΠΤΔΕ Ιωαννίνων: η πόλη των Ιωαννίνων πόλος έλξης», «λόγοι επιλογής ΠΤΔΕ Ιωαννίνων: δήλωση στο μηχανογραφικό δελτίο από το φίλο/η», «λόγοι επιλογής ΠΤΔΕ Ιωαννίνων: συνάρτηση της βάσης εισαγωγής», «αξιολόγηση της επιλογής σπουδών στο ΠΤΔΕ Ιωαννίνων», «λόγοι αξιολόγησης της επιλογής: υλοποίηση αρχικών στόχων», «λόγοι αξιολόγησης της επιλογής: το ΠΤΔΕ ανταποκρίνεται στις προσδοκίες», «λόγοι αξιολόγησης της επιλογής: το ΠΤΔΕ είναι ισάξιο άλλων πανεπιστημιακών Τμημάτων», «βαθμός ικανοποίησης: μέλη ΔΕΠ», «βαθμός ικανοποίησης: ειδικό προσωπικό», «βαθμός ικανοποίησης: οδηγός σπουδών», «βαθμός ικανοποίησης: μαθήματα», «βαθμός ικανοποίησης: συγγράμματα», «βαθμός ικανοποίησης: εργαστήρια», «βαθμός ικανοποίησης: βιβλιοθήκη», «βαθμός ικανοποίησης: Γραμματεία», «βαθμός ικανοποίησης: Σπουδαστήριο», «βαθμός ικανοποίησης: συμφοιτητές», «βαθμός ικανοποίησης: πανεπιστήμιο συνολικά», «γνώμη για τα μέλη ΔΕΠ ως επιστήμονες», «γνώμη για τα μέλη ΔΕΠ ως διδάσκοντες», «γνώμη για τα μέλη ΔΕΠ ως εκπαιδευτικοί», «γνώμη για τα μέλη ΔΕΠ ως συνομηλητές/συνεργάτες», «γνώμη για τα μέλη ΔΕΠ ως πρότυπα» και «ποσοστό ικανοποίησης από τα μέλη ΔΕΠ»

20. Επιστημαίνεται ότι λόγω περιοριστικών όρων στο χώρο της Επετηρίδας, οι συνάφειες μεταξύ των ανεξάρτητων και των εξαρτημένων μεταβλητών της έρευνας παρουσιάζονται με συνοπτικό τρόπο στην ενότητα των συνολικών αξιολογήσεων και διαπιστώσεων.

Η πλειονότητα των φοιτητών του δείγματος εντάσσεται στην ηλικιακή ομάδα 18-22 ετών (89,5%, περίπου εννέα (9) στους δέκα (10) φοιτητές του δείγματος). Με μικρότερα ποσοστά εκπροσωπούνται οι φοιτητές που εντάσσονται στις ηλικιακές ομάδες 23-30 και 31-40 ετών (αθροιστικό ποσοστό 10,5%). Όπως προκύπτει από την επιμέρους ανάλυση των ευρημάτων, οι δύο τελευταίες ηλικιακές ομάδες εκπροσωπούν, στη συντριπτική τους πλειονότητα, τους φοιτητές που εγγράφηκαν στο ΠΤΔΕ μετά την επιτυχία τους στις κατατακτήριες εξετάσεις εισαγωγής στο Τμήμα²¹. Για αυτήν την κατηγορία φοιτητών το πτυχίο του ΠΤΔΕ είναι το δεύτερο στη σειρά απόκτησης.

Σε σχέση με την οικογενειακή τους κατάσταση διαπιστώνεται ότι η συντριπτική πλειονότητα των φοιτητών του δείγματος είναι άγαμοι (96,9%), ενώ εμφανίζεται και ένα μικρό ποσοστό έγγαμων (3,1%). Όπως διαπιστώνεται από τα ερευνητικά δεδομένα, οι περισσότεροι έγγαμοι φοιτητές προέρχονται από τη διαδικασία των κατατακτηρίων εξετάσεων.

Όσον αφορά το βαθμό του απολυτηρίου Λυκείου, από τα ευρήματα προκύπτει ότι περίπου εννέα (9) στους δέκα (10) φοιτητές του δείγματος (αθροιστικό ποσοστό 88,4%) εισήχθησαν στο ΠΤΔΕ με βαθμό που κυμαίνεται από 17,1 έως 20, ενώ με μικρότερα ποσοστά εκπροσωπούνται οι φοιτητές που αποφοίτησαν με βαθμό 16,1-17 (5,9%), 15,1-16 (1,8%) και 12,5-15 (2%).

Σχετικά με τη σειρά απόκτησης του πτυχίου, για την πλειονότητα των φοιτητών του δείγματος (ποσοστό 91,9%), το πτυχίο του ΠΤΔΕ είναι το πρώτο που πρόκειται να αποκτήσουν, ενώ υπάρχει και ένα ποσοστό φοιτητών (ποσοστό 8,1%), οι οποίοι ήδη κατέχουν ένα πανεπιστημιακό πτυχίο και σπουδάζουν στο ΠΤΔΕ μετά την επιτυχία τους στη διαδικασία των κατατακτηρίων εξετάσεων.

Αναφορικά με τον αριθμό και το φύλο των γονέων των φοιτητών του δείγματος που εργάζεται, από τα ευρήματα διαπιστώνεται ότι στις περισσότερες των περιπτώσεων, προκειμένου να καλυφθούν οι οικονομικές τους ανάγκες, εργάζονται και οι δύο γονείς (ποσοστό 62,2%). Σημαντικό, επίσης, είναι και το ποσοστό των οικογενειών, στις οποίες εργάζεται μόνο ο πατέρας (ποσοστό 34,5%), ενώ λιγότερες είναι οι περιπτώσεις των φοιτητών, στις οικογένειες των οποίων εργάζεται μόνο η μητέρα (ποσοστό 3,3%).

---

21. Η κατάταξη πτυχιούχων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης σε νέα πανεπιστημιακά τμήματα αποτελεί μία διαδικασία, η οποία διενεργείται από το εκάστοτε πανεπιστημιακό τμήμα είτε με βάση το βαθμό πτυχίου είτε διαμέσου γραπτών εξετάσεων κάθε ακαδημαϊκό έτος.

Όσον αφορά τις επαγγελματικές κατηγορίες των γονέων των φοιτητών του δείγματος, διαπιστώνεται ότι για τον μεν πατέρα υπερτερεί σε ποσοστά η κατηγορία του δημοσίου υπαλλήλου (40,9%) και για τη δε μητέρα τα οικιακά (ποσοστό 33%)²². Ακολουθούν σε ποσοστά οι κατηγορίες του ελεύθερου επαγγελματία/εμπόρου για τον πατέρα (ποσοστό 26,5%) και της δημοσίου υπαλλήλου για τη μητέρα (ποσοστό 32,6%), ενώ με χαμηλότερα ποσοστά εκπροσωπείται η επαγγελματική κατηγορία του ιδιωτικού υπαλλήλου τόσο για τον πατέρα όσο και για τη μητέρα (ποσοστό 12,9% και 17,1% αντιστοίχως).

Σχετικά με το εκπαιδευτικό επίπεδο των γονέων των φοιτητών της έρευνας, διαπιστώνεται ότι ο πατέρας, σε μεγαλύτερο ποσοστό, είναι κάτοχος πτυχίου ΑΕΙ (28,3%). Ακολουθούν σε ποσοστά οι απόφοιτοι Λυκείου/εξατάξιου Γυμνασίου (23,7%) και Δημοτικού Σχολείου (17,3%). Ως προς τους επιπρόσθετους τίτλους σπουδών του πατέρα διαπιστώνεται ότι οι πατέρες κατέχουν μεταπτυχιακό ή διδακτορικό δίπλωμα σε μικρότερο ποσοστό (3,3%). Από την άλλη πλευρά, η μητέρα είναι, στο μεγαλύτερο ποσοστό των φοιτητών του δείγματος, απόφοιτος Λυκείου/εξατάξιου Γυμνασίου (41,3%). Ακολουθούν σε ποσοστά οι κάτοχοι πτυχίου ΑΕΙ (23,2%), ΤΕΙ (14,1%) και οι απόφοιτοι Δημοτικού Σχολείου (11,9%). Σε σχέση με τους επιπρόσθετους τίτλους σπουδών της μητέρας, προκύπτει ότι οι μητέρες κατέχουν μεταπτυχιακό ή διδακτορικό δίπλωμα σε ποσοστά ακόμη μικρότερα συγκριτικά με τους πατέρες (1,3%).

Το ετήσιο οικονομικό εισόδημα του δείγματος των φοιτητών του ΠΤΔΕ, σύμφωνα με τα ερευνητικά δεδομένα, κυμαίνεται, κυρίως, μεταξύ 11.000 και 30.000 ευρώ (αθροιστικό ποσοστό 51,8%). Σημαντικό, από στατιστική άποψη, είναι και το ποσοστό των οικογενειών με σχετικά υψηλό εισόδημα, δηλαδή από 31.000 ευρώ και άνω (αθροιστικό ποσοστό 35,5%), ενώ οι φοιτητές του δείγματος που προέρχονται από οικογένειες με χαμηλό εισόδημα (έως 10.000 ευρώ) αποτελούν το 12,7%.

Στο πλαίσιο των στόχων της έρευνας, ο τόπος μόνιμης κατοικίας των φοιτητών ταξινομήθηκε σε τρεις (3) βασικές κατηγορίες-περιοχές: 1) αγροτική περιοχή (χωριό μέχρι 2.000 κατοίκους), 2) ημιαστική περιοχή (κωμόπολη μέχρι 10.000 κατοίκους) και 3) αστική περιοχή. Για την αναλυτικότερη διερεύνηση και ανάδειξη των ευρημάτων, η αστική περιοχή επιμερίστηκε σε τρεις (3) υποκατηγορίες: α) πόλη μέχρι 50.000 κατοίκους, β) πόλη μέχρι

---

22. Η κατηγορία «Οικιακά» δεν είναι επαγγελματική με την αυστηρή έννοια του όρου, ωστόσο πρόκειται για μία απασχόληση, στο πλαίσιο της οποίας η γυναίκα καταναλώνει χρόνο και παράγει έργο ανάλογο με την άσκηση ενός επαγγέλματος.

100.000 κατοίκους και γ) πόλη άνω των 100.000 κατοίκων.

Αναφορικά με τη γεωγραφική προέλευση και τον τόπο μόνιμης κατοικίας του δείγματος των φοιτητών του ΠΤΔΕ, προκύπτουν τα ακόλουθα δεδομένα. Ο τόπος μόνιμης κατοικίας των φοιτητών εντοπίζεται, κατά κύριο λόγο, σε αστικά πολεοδομικά συγκροτήματα με μεγάλη πληθυσμιακή συγκέντρωση, δηλαδή σε πόλεις από 50.000 κατοίκους και άνω (αθροιστικό ποσοστό 67,5%). Σε ημιαστικές περιοχές διαμένει το 16,3% και σε αγροτικές περιοχές διαμένει το 16,1% των φοιτητών του δείγματος. Σχετικά με τη γεωγραφική κατανομή των ερευνητικών υποκειμένων διαπιστώνεται, καταρχήν, ότι στο δείγμα εκπροσωπούνται 45 από τους 51 συνολικά νομούς της Ελλάδας²³. Το μεγαλύτερο ποσοστό συγκεντρώνει ο νομός Ιωαννίνων (ποσοστό 18,8%), γεγονός εύλογο, εφόσον το ΠΤΔΕ εδρεύει στη συγκεκριμένη πόλη. Σε επίπεδο περιφερειών, η πλειονότητα των φοιτητών προέρχεται από την Ήπειρο (ποσοστό 29,1%). Συνεπώς, περίπου ένας (1) στους τρεις (3) φοιτητές του ΠΤΔΕ του δείγματος προέρχεται από την Ήπειρο. Επίσης, ένα μεγάλο μέρος των φοιτητών του ΠΤΔΕ του δείγματος προέρχεται από την όμορη περιφέρεια της Θεσσαλίας (ποσοστό 13,8%), ακολούθως από την περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 10,3%) και από την περιφέρεια της Αττικής (ποσοστό 8,3%).

Αξιολόγηση και ερμηνεία των ευρημάτων σε σχέση με τα οκτώ (8) ερευνητικά ερωτήματα

1^ο ερευνητικό ερώτημα: Αποτελούν τα ΠΤΔΕ πρώτη ή δεύτερη επιλογή κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού δελτίου των υποψηφίων για την εισαγωγή τους στα Πανεπιστημιακά Τμήματα;

Σύμφωνα με τα ερευνητικά δεδομένα, η πλειονότητα των φοιτητών του δείγματος (ποσοστό 74,4%) είχε ως πρώτη επιλογή το ΠΤΔΕ κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού δελτίου για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αντιθέτως, ένα συγκριτικά μικρότερο ποσοστό φοιτητών (17,8%) είχε ως δεύτερη επιλογή το ΠΤΔΕ κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού δελτίου. Αν, βέβαια, προστεθεί στο ποσοστό των φοιτητών που επέλεξαν ως πρώτο Τμήμα το ΠΤΔΕ ο αριθμός εκείνων που προέρχονται από τις κατατακτήριες εξετάσεις και οι οποίοι είχαν εκ των πραγμάτων ως πρώτη επιλογή το ΠΤΔΕ, τότε προκύπτει ένα ακόμη μεγαλύτερο πο-

23. Στο ερευνητικό δείγμα δεν υπάρχουν φοιτητές από τους νομούς Ευρυτανίας, Δράμας, Καβάλας, Κιλκίς, Χαλκιδικής και Χανίων.

σοστό (82,1%) φοιτητών που είχαν ως πρώτη επιλογή το ΠΤΔΕ. Με διαφορετικά λόγια, περίπου τέσσερις (4) στους πέντε (5) φοιτητές των δείγματος επέλεξαν ως πρώτο Τμήμα το ΠΤΔΕ για τις σπουδές τους στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Αξιολογώντας, λοιπόν, τα παραπάνω ευρήματα, επιβεβαιώνεται η σχετική υποθετική ερμηνεία ότι τα ΠΤΔΕ αποτελούν μία από τις βασικές επιλογές των υποψηφίων για σπουδές στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση και ότι τα πτυχία που χορηγούν είναι από τα πλέον περιζήτητα στην αγορά εργασίας.

2^ο ερευνητικό ερώτημα: Για ποιους λόγους και με ποια κριτήρια επιλέγουν οι υποψήφιοι τα ΠΤΔΕ;

Το παραπάνω ερευνητικό ερώτημα σχετίζεται με τα κίνητρα και τους λόγους επιλογής των ΠΤΔΕ από τους υποψήφιους για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Από την αξιολόγηση των σχετικών ερευνητικών δεδομένων προκύπτει η σαφής διαπίστωση ότι η επιλογή του ΠΤΔΕ αποτελεί για τη συντριπτική πλειονότητα των φοιτητών του δείγματος μία καθόλα συνειδητή ενέργεια (αθροιστικό ποσοστό «λίγο» και «καθόλου» 96,6%). Ο κυριότερος λόγος επιλογής, σύμφωνα με τα ευρήματα, είναι η επαγγελματική αποκατάσταση (αθροιστικό ποσοστό «πάρα πολύ» και «πολύ» 81%), η οποία ακολουθεί αμέσως μετά τη λήψη του πτυχίου με το διορισμό των αποφοίτων στην πρωτοβάθμια δημόσια ή ιδιωτική εκπαίδευση. Ωστόσο, ένα εξίσου σημαντικό εύρημα αποκαλύπτει ότι οι υποψήφιοι επιλέγουν, σε έναν μεγάλο βαθμό, τα ΠΤΔΕ, είτε από επιθυμία να ασκήσουν το επάγγελμα του εκπαιδευτικού, το οποίο θεωρούν ελκυστικό (αθροιστικό ποσοστό «πάρα πολύ» και «πολύ» 62,9%) είτε από ενδιαφέρον για τα γνωστικά αντικείμενα που προσφέρονται από το πρόγραμμα σπουδών του (αθροιστικό ποσοστό «πάρα πολύ» και «πολύ» 58,8%). Από την άλλη πλευρά, ο μεγαλύτερος αριθμός των φοιτητών του δείγματος θεωρεί ότι τα ΠΤΔΕ δεν είναι ισάξια άλλων πανεπιστημιακών Τμημάτων (αθροιστικό ποσοστό «λίγο» και «καθόλου» 62,4%) και ότι οι σπουδές σ' αυτά δεν προσδίδουν υψηλό «γόητρο» (αθροιστικό ποσοστό «λίγο» και «καθόλου» 56%). Ως προς την επιρροή κοινωνικών συγκυριών στην επιλογή των ΠΤΔΕ, οι απόψεις των φοιτητών είναι μοιρασμένες. Συγκεκριμένα, ένα αθροιστικό ποσοστό 30,8% υποστηρίζει ότι οι κοινωνικές περιστάσεις επηρέασαν «πάρα πολύ» και «πολύ» την επιλογή τους, ενώ ένα αθροιστικό ποσοστό 38,9% υποστηρίζει ότι επηρεάστηκαν «λίγο» και «καθόλου» από αυτές.

Στην ιεράρχηση των προηγούμενων βασικών λόγων προτίμησης των ΠΤΔΕ οι φοιτητές του δείγματος προκρίνουν ως 1^η επιλογή την επαγγελ-

ματική αποκατάσταση (ποσοστό 50,9%), αλλά αξιολογούν και ως σημαντική παράμετρο την επιθυμία άσκησης του διδασκαλικού επαγγέλματος (ποσοστό 35,4%). Ως 2^η επιλογή προτάσσουν την επιθυμία άσκησης του διδασκαλικού επαγγέλματος και το ενδιαφέρον για τα γνωστικά αντικείμενα (αθροιστικό ποσοστό των δύο μεταβλητών 47,6%), καθώς και την επαγγελματική αποκατάσταση (ποσοστό 30,3%).

Σχετικά με τα δεοντολογικά κριτήρια που πρέπει να χαρακτηρίζουν την επιλογή ενός Τμήματος σε ΑΕΙ και ΤΕΙ, προκύπτει ένα ακόμη αξιοσημείωτο εύρημα. Διαπιστώνεται, λοιπόν, ότι περίπου τέσσερις (4) στους πέντε (5) φοιτητές του δείγματος (ποσοστό 77,1%) εκφράζει την άποψη ότι για την προτίμηση ενός Τμήματος της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης πρέπει να συνεκτιμώνται τόσο τα επιστημονικά ενδιαφέροντα και οι επιστημονικοί στόχοι όσο και η επαγγελματικές προοπτικές που προσδίδει στον απόφοιτο. Επιπροσθέτως, σε ένα ποσοστό 18%, οι φοιτητές εκτιμούν ότι η επιλογή ενός πανεπιστημιακού Τμήματος πρέπει να γίνεται με γνώμονα μόνο τα επιστημονικά ενδιαφέροντα και τους επιστημονικούς στόχους, ενώ μόλις το 4,8% θεωρεί ότι η επιλογή αυτή πρέπει να έχει ως κριτήριο την δυνάμει επαγγελματική αποκατάσταση του αποφοίτου.

Από την ανάλυση των παραπάνω δεδομένων προκύπτει ότι οι φοιτητές του δείγματος επιλέγουν από τη μία πλευρά τα ΠΤΔΕ, εξαιτίας της επαγγελματικής αποκατάστασης που εξασφαλίζουν στους πτυχιούχους τους, αλλά από την άλλη πλευρά ωθούνται στη συγκεκριμένη προοπτική από ενδιαφέρον για την ικανοποίηση των επιστημονικών τους στόχων και ενδιαφερόντων. Επίσης, αναδεικνύουν την προοπτική της εκπαίδευσής τους σε σχέση με τα γνωστικά αντικείμενα των Επιστημών της Αγωγής, πρακτική που θα έχει ως κατάληξη την άσκηση του διδασκαλικού επαγγέλματος στη δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση.

3^ο ερευνητικό ερώτημα: Ποιοι παράγοντες επιρροής συναρτώνται με την επιλογή των ΠΤΔΕ από τους υποψηφίους;

Το παραπάνω ερευνητικό ερώτημα σχετίζεται με τους παράγοντες επιρροής στην επιλογή των ΠΤΔΕ από τους υποψηφίους. Αφορά, δηλαδή, τα πρόσωπα του στενού ή του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος τους, τις καταστάσεις και τα δεδομένα που διαμόρφωσαν το σκεπτικό της απόφασής τους.

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, περίπου τέσσερις (4) στους πέντε (5) φοιτητές του δείγματος (αθροιστικό ποσοστό «πάρα πολύ» και «πολύ» 84,5%) υποστηρίζουν ότι ως υποψήφιοι δεν επηρεάστηκαν σε μεγάλο βαθμό από τους διάφορους εξωγενείς παράγοντες που επιδρούν, συνήθως (από άποψη κοινωνιολογική), στη διαμόρφωση μίας τέτοιας απόφα-

σης, αλλά η απόφαση για τη φοίτηση στα ΠΤΔΕ ήταν αποκλειστικά προσωπική τους επιλογή. Ωστόσο, περίπου τρεις (3) στους πέντε (5) φοιτητές (αθροιστικό ποσοστό «πάρα πολύ» και «πολύ» 66,4%) αξιολογούν ως σημαντικότερο παράγοντα επιρροής στην επιλογή τους την κατάσταση στην αγορά εργασίας και, συνεπώς, φαίνεται ότι υπολόγιζαν την άμεση επαγγελματική αποκατάσταση που εξασφαλίζει η απόκτηση του πτυχίου του ΠΤΔΕ.

Αναφορικά με τους υπόλοιπους κοινωνικούς παράγοντες, όπως προκύπτει από τα ερευνητικά δεδομένα, οι υποψήφιοι επηρεάζονται σε υψηλότερο και καθοριστικότερο βαθμό από το στενό οικογενειακό και όχι τόσο από το σχολικό και το ευρύτερο κοινωνικό τους περιβάλλον. Ειδικότερα, μέσα στο οικογενειακό πλαίσιο ασκείται μεγαλύτερη επιρροή στους υποψηφίους για την επιλογή των ΠΤΔΕ από τους γονείς και συγκεκριμένα από τον πατέρα (αθροιστικό ποσοστό «πάρα πολύ» και «πολύ» 31,8%) και τη μητέρα (αθροιστικό ποσοστό «πάρα πολύ» και «πολύ» 32,6%). Αντιθέτως, διαπιστώνεται ότι τα αδέρφια ασκούν από «λίγο» έως «καθόλου» επίδραση (αθροιστικό ποσοστό 75,9%) στη διαμόρφωση των κριτηρίων επιλογής των ΠΤΔΕ.

Όσον αφορά τον ευρύτερο περίγυρο, τα ευρήματα δείχνουν ότι οι υποψήφιοι επηρεάζονται από τις απόψεις των συμμαθητών τους από «λίγο» έως «καθόλου» σε ποσοστό 90,8%. Αξιοσημείωτη είναι η διαπίστωση ότι, όσον αφορά την πλειονότητα των υποψηφίων, ακόμη και ο σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός, που θεωρητικά τουλάχιστον χαρακτηρίζεται από συστηματικότητα και σκοπιμότητα στον τομέα της επιρροής, δεν συμβάλλει αποφασιστικά στη συνειδητοποίηση των λόγων επιλογής των ΠΤΔΕ (αθροιστικό ποσοστό «λίγο» και «καθόλου» 80,5%). Στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, τόσο οι φίλοι όσο και τα Μ.Μ.Ε., επηρεάζουν από «λίγο» έως «καθόλου» τους υποψήφιους στην επιλογή των ΠΤΔΕ (αθροιστικό ποσοστό 79,1% και 76,4% αντιστοίχως).

Από την παρουσίαση των παραπάνω ευρημάτων εξάγεται η διαπίστωση ότι αποφασιστικό ρόλο στην απόφαση των υποψηφίων να επιλέξουν για τις πανεπιστημιακές τους σπουδές τα ΠΤΔΕ διαδραματίζει η κατάσταση στην αγορά εργασίας και οι ευοίωνες επαγγελματικές προοπτικές των πτυχιούχων του συγκεκριμένου Τμήματος. Επιπροσθέτως, η προαναφερθείσα κατάσταση φαίνεται ότι συνειδητοποιείται σε μεγάλο βαθμό από τους υποψηφίους, οι οποίοι διαμορφώνουν την προσωπική τους αντίληψη επηρεασμένοι, κυρίως, από την άποψη των γονιών τους. Από την άλλη πλευρά, δεν διαπιστώνεται ισχυρή επίδραση από άλλα πρόσωπα του κοινωνικού περιβάλλοντος των υποψηφίων (αδέρφια, φίλοι και συμμαθητές) καθώς, επίσης, από το σχολικό επαγγελματικό προσανατολισμό και τις σχετικές αναφορές στο ζήτημα από τα Μ.Μ.Ε.

4^ο ερευνητικό ερώτημα: Ποιοι είναι οι λόγοι επιλογής του ΠΤΔΕ Ιωαννίνων από τους υποψηφίους;

Το παραπάνω ερευνητικό ερώτημα αναφέρεται στους εξειδικευμένους λόγους που οδηγούν τους υποψηφίους στην επιλογή ενός συγκεκριμένου Παιδαγωγικού Τμήματος και, στην περίπτωση των φοιτητών του δείγματος, στην προτίμηση του ΠΤΔΕ Ιωαννίνων.

Από την αξιολόγηση των ευρημάτων προκύπτει ότι περίπου δύο (2) στους πέντε (5) φοιτητές του δείγματος (ποσοστό 40,6%) δήλωσαν ως πρώτη προτίμηση στο μηχανογραφικό τους δελτίο από το σύνολο των Παιδαγωγικών Τμημάτων Δημοτικής Εκπαίδευσης της Ελλάδας το ΠΤΔΕ Ιωαννίνων. Το υπόλοιπο ποσοστό (59,4%) είχε ως πρώτη επιλογή τα υπόλοιπα οκτώ (8) Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης της χώρας²⁴. Πιθανολογούμε ότι οι λόγοι που οδηγούν, συνήθως, στην επιλογή ενός Παιδαγωγικού Τμήματος σε συγκεκριμένη πόλη είναι κοινωνικοοικονομικής φύσεως. Για παράδειγμα, η εντοπιότητα των υποψηφίων αποτελεί καθοριστικό παράγοντα επιλογής λόγω του κόστους σπουδών. Η σχετική υποθετική ερμηνεία συνάδει με τα ερευνητικά δεδομένα. Πιο συγκεκριμένα, η πλειονότητα των φοιτητών του δείγματος είχε ως πρώτη επιλογή το ΠΤΔΕ Ιωαννίνων είτε γιατί διαμένουν στην πόλη των Ιωαννίνων είτε γιατί ο τόπος μόνιμης κατοικίας τους βρίσκεται σε κοντινή χιλιομετρική απόσταση με αυτήν (ποσοστό 65,9%). Επίσης, ένα μικρό ποσοστό φοιτητών (13,2%) επέλεξε το ΠΤΔΕ Ιωαννίνων, γιατί στη συγκεκριμένη πόλη σπουδάζει παράλληλα και ο αδερφός ή η αδερφή τους. Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι σε ένα αθροιστικό ποσοστό 79,1%, δηλαδή περίπου τέσσερις (4) στους πέντε (5) φοιτητές που είχαν ως πρώτη επιλογή το ΠΤΔΕ Ιωαννίνων, το έπραξαν για κοινωνικοοικονομικούς λόγους υπό το πρίσμα της εγγύτητάς του με τη γεωγραφική περιοχή προέλευσής τους. Ωστόσο, ανιχνεύεται και ένα δείγμα φοιτητών (ποσοστό 11%) που επέλεξε το ΠΤΔΕ Ιωαννίνων, εξαιτίας του υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης που παρέχει το συγκεκριμένο Τμήμα με σημείο αναφοράς το πρόγραμμα σπουδών του.

5^ο ερευνητικό ερώτημα: Από τα υπόλοιπα ΠΤΔΕ της χώρας, ποια προτιμούν σε μεγαλύτερο ποσοστό οι υποψήφιοι;

Από την ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων προκύπτει ότι από το σύνολο των φοιτητών του δείγματος που είχαν ως πρώτη επιλογή κατά τη συμπλή-

24. Πρόκειται για τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης που εδρεύουν στις παρακάτω πόλεις: Αθήνα, Αλεξανδρούπολη, Βόλο, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ρέθυμνο, Ρόδο και Φλώρινα.

ρωση του μηχανογραφικού τους δελτίου τα υπόλοιπα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης της χώρας, η πλειονότητα (περίπου ένας (1) στους δύο (2) φοιτητές) προτίμησε, κατά πρώτο λόγο, το ΠΤΔΕ Θεσσαλονίκης (ποσοστό 53,1%) και, ακολούθως, το ΠΤΔΕ Αθηνών (ποσοστό 28,4%)²⁵. Μικρότερα ποσοστά συγκεντρώνουν το ΠΤΔΕ Πάτρας (12,2%) και το ΠΤΔΕ Βόλου (5,5%). Οι παραπάνω προτιμήσεις των φοιτητών του δείγματος σε σχέση με τα τέσσερα προαναφερθέντα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης συμφωνούν με τη βαθμολογική ιεράρχηση των βάσεων εισαγωγής, οι οποίες αποτελούν και την προϋπόθεση εισαγωγής των υποψηφίων σ' αυτά (Γεωργιάδης, 2009). Πιθανολογούμε ότι η επιλογή των Τμημάτων αυτών συσχετίζεται με συγκεκριμένα κίνητρα των υποψηφίων, των οποίων ένα από αυτά είναι η γεωγραφική τους θέση σε κεντρικές πόλεις της Ελλάδας, γεγονός που εξασφαλίζει την εγγύτερη πρόσβαση των φοιτητών σ' αυτά.

6^ο ερευνητικό ερώτημα: Σε ποιον βαθμό είναι ικανοποιημένοι οι φοιτητές του ΠΤΔΕ Ιωαννίνων από την επιλογή τους να σπουδάσουν στο συγκεκριμένο Τμήμα;

Το σχετικό ερευνητικό ερώτημα αφορά το βαθμό ικανοποίησης των φοιτητών από την επιλογή τους να φοιτήσουν στο ΠΤΔΕ και το βαθμό ανταπόκρισης στις προσδοκίες που είχαν ως υποψήφιοι, όταν αποφάσισαν να επιλέξουν το συγκεκριμένο πανεπιστημιακό Τμήμα.

Σύμφωνα με τα ερευνητικά δεδομένα, η πλειονότητα των φοιτητών αξιολογεί ως «πολύ θετική» και «θετική» (αθροιστικό ποσοστό 84,3%, περίπου τέσσερις (4) στους πέντε (5) φοιτητές του δείγματος) την επιλογή τους να σπουδάσουν στο ΠΤΔΕ Ιωαννίνων. Οι λόγοι, που συντελούν σε μεγαλύτερο βαθμό στην παραπάνω θετική αξιολόγηση της επιλογής τους, είναι το γεγονός ότι το ΠΤΔΕ Ιωαννίνων ανταποκρίνεται στις προσδοκίες τους (ποσοστό «αρκετά» 34,9%, αθροιστικό ποσοστό «πάρα πολύ» και «πολύ» 52,5%), υλοποιούνται οι αρχικοί τους στόχοι (ποσοστό «αρκετά» 37,1%, αθροιστικό ποσοστό «πάρα πολύ» και «πολύ» 50,5%), ενώ, παράλληλα, θεωρούν ότι η ποιότητα του προγράμματος σπουδών είναι ισάξια άλλων πανεπιστημιακών Τμημάτων (ποσοστό «αρκετά» 24,5%, αθροιστικό ποσοστό «πάρα πολύ» και «πολύ» 58,9%).

Η συνολική, λοιπόν, διαπίστωση που προκύπτει από την ανάλυση των ευρημάτων της έρευνας είναι ότι οι περισσότεροι φοιτητές του δείγματος

---

25. Βλ. επίσης Γεωργιάδης, Ν. (2009), σελ. 66-68.

αισθάνονται δικαιωμένοι από την επιλογή τους να σπουδάσουν στο ΠΤΔΕ Ιωαννίνων.

7^ο ερευνητικό ερώτημα: Ποιος είναι ο βαθμός ικανοποίησης των προσδοκιών των φοιτητών συνολικά από το πανεπιστήμιο και από τους παράγοντες οργάνωσης και λειτουργίας των ΠΤΔΕ;

Το παραπάνω ερευνητικό ερώτημα συσχετίζεται με το βαθμό ικανοποίησης των προσδοκιών των φοιτητών συνολικά από το πανεπιστήμιο, καθώς και από τους παράγοντες που απαρτίζουν τη λειτουργική δομή του ΠΤΔΕ. Οι παράγοντες αυτοί αφορούν, πρωτίστως, τα μέλη ΔΕΠ, τα οποία έχουν την κύρια ευθύνη της έρευνας και της διδασκαλίας. Στους παράγοντες συγκαταλέγονται, επίσης, τα πρόσωπα που επιτελούν επικουρικό έργο, αναφορικά με τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών και την τεχνολογική υποστήριξη και λειτουργία των επιστημονικών εργαστηρίων, καθώς και του γενικότερου υλικοτεχνικού εξοπλισμού (μέλη ΕΤΕΠ και αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί) ή απασχολούνται στη Γραμματεία και το Σπουδαστήριο του Τμήματος με τη διεκπεραίωση διοικητικών αρμοδιοτήτων. Στα πρόσωπα που συγκροτούν την ταυτότητα του ΠΤΔΕ περιλαμβάνεται, ασφαλώς, και το σύνολο των φοιτητών του Τμήματος. Πέραν των προσώπων, τα ευρήματα αφορούν τη λειτουργία του ΠΤΔΕ και ειδικότερα αφορούν την οργάνωση, τη δομή και το περιεχόμενο των γνωστικών αντικειμένων (μαθήματα), καθώς και τα διανεμόμενα συγγράμματα και τον οδηγό σπουδών.

Από την ανάλυση, λοιπόν, των ερευνητικών δεδομένων διαπιστώνεται ότι οι φοιτητές του δείγματος είναι πολύ ικανοποιημένοι από τους περισσότερους παράγοντες οργάνωσης και λειτουργίας του ΠΤΔΕ αλλά και του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων γενικότερα. Από μία συγκριτική σκοπιά, φαίνεται να είναι ικανοποιημένοι σε μεγαλύτερο βαθμό από τους ευρύτερους παράγοντες λειτουργίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και σε μικρότερο βαθμό από τους παράγοντες οργάνωσης και λειτουργίας του ΠΤΔΕ. Ειδικότερα, η πλειονότητα των ερευνητικών υποκειμένων εμφανίζεται «αρκετά» (ποσοστό 45,5%) και «πάρα πολύ» έως «πολύ» ευχαριστημένη συνολικά από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (αθροιστικό ποσοστό 44,1%), καθώς και «αρκετά» (ποσοστό 22,3%) και «πάρα πολύ» έως «πολύ» ικανοποιημένη από τις προδιαγραφές και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της κεντρικής βιβλιοθήκης του ιδρύματος (αθροιστικό ποσοστό 66,5%).

Σε σχέση με τους παράγοντες οργάνωσης και λειτουργίας του ΠΤΔΕ Ιωαννίνων, προκύπτουν οι ακόλουθες διαπιστώσεις. Οι περισσότεροι φοιτητές του δείγματος εμφανίζονται, με φθίνουσα ταξινόμηση των ποσοστών, «πολύ» και «πάρα πολύ» ικανοποιημένοι από τα μαθήματα (42,6%), από τους

συμφοιτητές τους (41,7%), από τους Καθηγητές (32,2%), από τα διανεμόμενα συγγράμματα (31,1%), από τα εργαστήρια (28,9%), από το ειδικό προσωπικό (27,8%), από τον οδηγό σπουδών του ΠΤΔΕ (26,4%) και από το σπουδαστήριο (22,1%). Βέβαια, αναφορικά με το βαθμό ικανοποίησης από τη λειτουργία του σπουδαστηρίου, των εργαστηρίων και τη δομή του οδηγού σπουδών διαπιστώνεται ότι υπάρχει μία σημαντική μερίδα φοιτητών, οι οποίοι εμφανίζονται «λίγο» και «καθόλου» ευχαριστημένοι (αθροιστικά ποσοστά 31,4%, 32,9% και 38,3% αντιστοίχως).

Τέλος, ο παράγοντας λειτουργίας του ΠΤΔΕ, που συγκεντρώνει τις περισσότερες αρνητικές κρίσεις των φοιτητών, είναι η γραμματεία του Τμήματος. Στην πλειονότητά τους, λοιπόν, οι φοιτητές του δείγματος δηλώνουν «λίγο» και «καθόλου» ικανοποιημένοι από την οργάνωση και τη λειτουργία της γραμματείας του ΠΤΔΕ (αθροιστικό ποσοστό 58%, περίπου τρεις (3) στους πέντε (5)), ενώ ένα ποσοστό φοιτητών είναι «αρκετά» (23,6%) και «πολύ» έως «πάρα πολύ» ικανοποιημένο από αυτή (αθροιστικό ποσοστό 18,3%).

8^ο ερευνητικό ερώτημα: Ποιος είναι ο βαθμός ικανοποίησης των προσδοκιών των φοιτητών από τους Καθηγητές (μέλη ΔΕΠ) του ΠΤΔΕ Ιωαννίνων;

Στο υπόβαθρο της οργάνωσης και λειτουργίας ενός πανεπιστημιακού Τμήματος καταλυτικό ρόλο επιτελεί, κατά γενική ομολογία, το πλαίσιο της παιδαγωγικής επικοινωνίας-σχέσης και της εκπαιδευτικής διαδικασίας, το οποίο αφορά τα πρόσωπα και κυρίως τους Καθηγητές και τους φοιτητές. Η συγκρότηση και η διδασκαλία των γνωστικών αντικειμένων, καθώς και η δημιουργία ενός κλίματος εποικοδομητικής συνεργασίας για την επίτευξη των επιστημονικών στόχων πραγματοποιείται, πρωτίτως, από τους Καθηγητές ενός πανεπιστημιακού Τμήματος. Το παραπάνω ερευνητικό ερώτημα συνδέεται με την αξιολόγηση από την πλευρά των φοιτητών της λειτουργίας των Καθηγητών (μελών ΔΕΠ) αναφορικά με τους πέντε (5) βασικούς τους ρόλους, δηλαδή ως: 1) επιστήμονες, 2) διδάσκοντες, 3) εκπαιδευτικοί, 4) συνομιλητές/συνεργάτες και 5) ακαδημαϊκά πρότυπα. Επιπροσθέτως, στο πλαίσιο του σχετικού ερευνητικού ερωτήματος αναδεικνύεται και ο βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών από το σύνολο των Καθηγητών.

Από την ανάλυση των ευρημάτων προκύπτει ότι η φοιτητές, στην πλειονότητά τους (περίπου τέσσερις (4) στους πέντε (5) φοιτητές του δείγματος), είναι στο μέγιστο βαθμό ικανοποιημένοι και έχουν θετική άποψη για τη λειτουργία των μελών ΔΕΠ ως επιστημόνων (αθροιστικό ποσοστό «πολύ θετικής» και «θετικής» γνώμης 84,2%). Ακολουθεί σε ποσοστά η θετική

γνώμη που διατυπώνουν οι φοιτητές για το ρόλο των μελών ΔΕΠ ως διδασκόντων (αθροιστικό ποσοστό «πολύ θετικής» και «θετικής» γνώμης 59,1%). Ωστόσο, μοιρασμένες είναι οι θετικές και αρνητικές κρίσεις των φοιτητών για το ρόλο των μελών ΔΕΠ ως εκπαιδευτικών («πολύ θετική» και «θετική» γνώμη: ποσοστό 51,8%, «ούτε θετική ούτε αρνητική» γνώμη: ποσοστό 39,4% «αρνητική» έως «πολύ αρνητική» γνώμη: 8,8%) και ως συνομιλητών/συνεργατών («πολύ θετική» και «θετική» γνώμη: ποσοστό 45,3%, «ούτε θετική ούτε αρνητική» γνώμη: ποσοστό 40,5% «αρνητική» έως «πολύ αρνητική» γνώμη: ποσοστό 14,2%). Αντιθέτως, όπως διαπιστώνεται από τα ευρήματα, οι φοιτητές εμφανίζονται να έχουν περισσότερη ουδέτερη και αρνητική άποψη για τη λειτουργία των μελών ΔΕΠ ως ακαδημαϊκών προτύπων («ούτε θετική ούτε αρνητική» γνώμη: ποσοστό 55,7%, «αρνητική» έως «πολύ αρνητική» γνώμη: ποσοστό 14,7%).

Επίσης, η αξιολόγηση των ερευνητικών δεδομένων αναδεικνύει μία διχογνωμία μεταξύ των φοιτητών του δείγματος, σχετικά με τον αριθμό των μελών ΔΕΠ, από τα οποία είναι ικανοποιημένοι. Πιο συγκεκριμένα, σε αθροιστικό ποσοστό 49,7%, οι φοιτητές δηλώνουν ικανοποιημένοι από τους «περισσότερους» και «όλους» τους διδάσκοντες. Από την άλλη πλευρά, σε ένα ποσοστό 25,4% εμφανίζονται ικανοποιημένοι από τους «μισούς» και σε ένα αθροιστικό ποσοστό 24,9% εμφανίζονται ικανοποιημένοι από «λίγους» και «κανένα» Καθηγητή του ΠΤΔΕ.

Συνολικές αξιολογήσεις και διαπιστώσεις

Κύριος σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας ήταν να διερευνηθούν τα πραγματικά κίνητρα επιλογής των ΠΤΔΕ από τους υποψηφίους, δηλαδή ποια είναι τα χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα, σε ποιο ποσοστό και γιατί επέλεξαν τα ΠΤΔΕ, οι παράγοντες που συναρτώνται με την επιλογή τους, δηλαδή από ποια πρόσωπα, καταστάσεις και δεδομένα επηρεάστηκαν στην επιλογή τους, καθώς και ο βαθμός ικανοποίησης των προσδοκιών των φοιτούντων πλέον υποψηφίων από την οργανωτική και λειτουργική δομή των ΠΤΔΕ και ειδικότερα από τους διδάσκοντες (μέλη ΔΕΠ) του Τμήματος.

Αξιολογώντας συνολικά τα ευρήματα της έρευνας και προβαίνοντας σε μια γενικευμένη διαπίστωση, καταλήγει κανείς στο συμπέρασμα ότι τα πτυχία που χορηγούν τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης είναι, πράγματι, από τα πλέον περιζήτητα μεταξύ των υποψηφίων για την εισαγωγή τους στα πανεπιστημιακά Τμήματα, γιατί απορροφούν το σύνολο των πτυχιούχων τους στη δημόσια και ιδιωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση, εξασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο την επαγγελματική τους αποκατάσταση. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται από την ερευνητική διαπίστωση ότι πε-

ρίπου τέσσερις (4) στους πέντε (5) υποψηφίους του δείγματος επέλεξαν ως πρώτο Τμήμα το ΠΤΔΕ για τις πανεπιστημιακές τους σπουδές. Με διαφορετικά λόγια, η πλειονότητα των φοιτώντων στα ΠΤΔΕ σπουδάζει στο πανεπιστημιακό Τμήμα της πρώτης τους προτίμησης.

Σύμφωνα με τα ερευνητικά δεδομένα, μία αιτία που οδηγεί τους υποψηφίους στην επιλογή των ΠΤΔΕ για φοίτηση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η κοινωνικοοικονομική ανάγκη για επαγγελματική αποκατάσταση. Ωστόσο, δεν είναι μόνο οι οικονομικοί λόγοι που λαμβάνονται υπόψη από τους υποψηφίους, προκειμένου να φοιτήσουν στα ΠΤΔΕ. Ένας εξίσου σημαντικός λόγος είναι η επιθυμία να ενδιατρίψουν στα γνωστικά αντικείμενα των Επιστημών της Αγωγής και να ασκήσουν μακροπρόθεσμα το επάγγελμα του παιδαγωγού (δασκάλου). Πρόκειται, δηλαδή, για τη διαμόρφωση δεοντολογικών κριτηρίων από την πλευρά των υποψηφίων, τα οποία παίζουν καθοριστικό λόγο στην επιλογή ενός πανεπιστημιακού Τμήματος, στο πλαίσιο των οποίων συνεκτιμώνται τόσο η ικανοποίηση των επιστημονικών ενδιαφερόντων και στόχων του υποψηφίου όσο και η επαγγελματική του αποκατάσταση.

Η προτίμηση των ΠΤΔΕ από τους υποψηφίους αποτελεί μία συνειδητή επιλογή. Συναρτάται σε μεγάλο βαθμό από την αξιολόγηση της κατάστασης που επικρατεί στην αγορά εργασίας και τη δεδομένη ανεργία που πλήττει το μεγαλύτερο ποσοστό των πτυχιούχων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι υποψήφιοι δεν επηρεάζονται στη διαμόρφωση της απόφασής τους από πρόσωπα και καταστάσεις που συνδέονται με το σχολικό (συμμαθητές, σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός) ή με το ευρύτερο κοινωνικό τους περιβάλλον (φίλοι, Μ.Μ.Ε.). Σε μεγαλύτερο ποσοστό η απόφασή τους να επιλέξουν τα ΠΤΔΕ εξαρτάται, σε σχέση με τα πρόσωπα, από την επίδραση των αντιλήψεων και των επιθυμιών που διατυπώνουν οι γονείς (κυρίως ο πατέρας και δευτερευόντως η μητέρα) σχετικά με τις επαγγελματικές τους προοπτικές.

Οι κυριότεροι λόγοι πρώτης προτίμησης του ΠΤΔΕ Ιωαννίνων είναι, κυρίως, κοινωνικοοικονομικοί. Σχετίζονται με την εντοπιότητα των υποψηφίων, η οποία αποτελεί καθοριστικό παράγοντα του κόστους σπουδών. Συνεπώς, προκειμένου να μειωθεί το κόστος σπουδών που επιβαρύνει τις οικογένειές τους, οι υποψήφιοι, οι οποίοι, μάλιστα, στην πλειονότητά τους προέρχονται από την περιφέρεια της Ηπείρου, επιλέγουν πρωτίστως το ΠΤΔΕ Ιωαννίνων για τη φοίτησή τους. Οι υποψήφιοι που δεν έχουν ως πρώτη προτίμηση το ΠΤΔΕ Ιωαννίνων επιλέγουν για λόγους εγγύτητας, κατά κύριο λόγο, τα ΠΤΔΕ που εδρεύουν σε κεντρικές αστικές περιοχές της Ελλάδας και, συγκεκριμένα, στις πόλεις της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης, της Πάτρας και του Βόλου.

Οι υποψήφιοι, ως φοιτώντες πλέον στα ΠΤΔΕ, αξιολογούν πολύ θετικά την επιλογή τους αυτήν. Θεωρούν ότι με την εισαγωγή του στα ΠΤΔΕ υλοποιούνται σε μεγάλο βαθμό οι αρχικοί τους στόχοι. Μετά την πάροδο ενός χρονικού διαστήματος οι φοιτητές, αξιολογώντας την πρόοδο των σπουδών τους, υποστηρίζουν ότι τα ΠΤΔΕ ανταποκρίνονται σε μεγάλο βαθμό στις προσδοκίες τους και ότι το επίπεδο σπουδών που παρέχουν είναι ισάξιο άλλων πανεπιστημιακών Τμημάτων που τους προσδίδεται υψηλό γόητρο και κύρος.

Οι φοιτητές είναι ικανοποιημένοι σε μεγάλο ποσοστό από τους περισσότερους παράγοντες που πλαισιώνουν την οργανωτική και λειτουργική δομή του ΠΤΔΕ και του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων γενικότερα. Στο μεγαλύτερο βαθμό εμφανίζονται ως ικανοποιημένοι από τη λειτουργία της κεντρικής βιβλιοθήκης του ιδρύματος. Επίσης, είναι ικανοποιημένοι, σε υψηλά ποσοστά, από το προσφερόμενο πρόγραμμα των μαθημάτων, τους συμφοιτητές τους, τους Καθηγητές, και τα διανεμόμενα συγγράμματα. Αντιθέτως, εκφράζουν περισσότερες αρνητικές κρίσεις σχετικά με το επίπεδο οργάνωσης και λειτουργίας της Γραμματείας του ΠΤΔΕ.

Αναφορικά με τους πέντε (5) ρόλους που υλοποιούν τα μέλη ΔΕΠ, οι φοιτητές εκφράζουν πιο θετική γνώμη για τις επιστημονικές τους και, ακολούθως, για τις διδακτικές και εκπαιδευτικές τους ικανότητες. Ωστόσο, δεν εμφανίζονται τόσο ικανοποιημένοι από το ρόλο των μελών ΔΕΠ ως συνομιλητών και συνεργατών και από τη λειτουργία τους ως ακαδημαϊκών προτύπων. Από ποσοστιαία άποψη, το 1/2 των φοιτητών είναι ικανοποιημένο από τους «περισσότερους» και «όλους» τους διδάσκοντες και το άλλο 1/2 από τους «μισούς» και από «λίγους» έως «κανένα» διδάσκοντα του ΠΤΔΕ.

Στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας αξιολογήθηκαν οι συνάψεις μεταξύ των ανεξάρτητων και των εξαρτημένων μεταβλητών του ερωτηματολογίου και αναδείχθηκαν οι στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις τους. Όσον αφορά την παράμετρο «έτος σπουδών», διαπιστώνεται ότι από το σύνολο των φοιτητών του δείγματος οι δευτεροετείς φοιτητές επέλεξαν σε μεγαλύτερο ποσοστό ως πρώτο πανεπιστημιακό Τμήμα το ΠΤΔΕ, εξαιτίας, πιθανότατα, της ανόδου της ζήτησής του τα τελευταία χρόνια από την πλειονότητα των υποψηφίων. Για το λόγο αυτόν, οι δευτεροετείς φοιτητές αξιολογούν περισσότερο θετικά την επιλογή τους να σπουδάσουν στο συγκεκριμένο Τμήμα, αφού υλοποιεί τους αρχικούς τους στόχους και ανταποκρίνεται στις προσδοκίες που είχαν ως υποψήφιοι.

Οι δευτεροετείς φοιτητές εμφανίζονται περισσότερο ικανοποιημένοι σε σχέση με τους παράγοντες της οργανωτικής και λειτουργικής δομής του ΠΤΔΕ που αφορούν τους διδάσκοντες (μέλη ΔΕΠ), τα προσφερόμενα μαθήματα, τη λειτουργία των επιστημονικών εργαστηρίων, του Σπουδαστηρί-

ου, της Γραμματείας του Τμήματος και συνολικά από την οργάνωση των υποδομών του Πανεπιστήμιου Ιωαννίνων. Από την άλλη πλευρά, οι τεταρτοετείς φοιτητές εμφανίζονται περισσότερο ικανοποιημένοι από την οργάνωση και τη δομή του οδηγού σπουδών και των προσφερόμενων επιστημονικών συγγραμμάτων.

Οι δευτεροετείς φοιτητές αξιολογούν πιο θετικά την εκπλήρωση του ρόλου των μελών ΔΕΠ ως διδασκόντων, εκπαιδευτικών, συνομιλητών/συνεργατών και τη λειτουργία τους ως ακαδημαϊκών προτύπων. Αντιθέτως, οι τεταρτοετείς φοιτητές διατυπώνουν θετικότερες κρίσεις για το ρόλο των μελών ΔΕΠ ως επιστημόνων. Από ποσοστιαία άποψη, οι δευτεροετείς φοιτητές είναι περισσότερο ικανοποιημένοι από «όλους» και τους «περισσότερους» διδάσκοντες του ΠΤΔΕ. Οι τριτοετείς φοιτητές είναι περισσότερο ικανοποιημένοι από τους «μισούς» και από «λίγους» μέχρι και «κανένα» διδάσκοντα του ΠΤΔΕ. Οι τεταρτοετείς φοιτητές είναι μοιρασμένοι μεταξύ της ικανοποίησής τους από «όλους» και τους «περισσότερους» και της ικανοποίησής τους από τους «μισούς» και από «λίγους» μέχρι και «κανένα» διδάσκοντα του ΠΤΔΕ.

Η αξιολόγηση της συσχέτισης των μεταβλητών οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η επιλογή του ΠΤΔΕ ως πρώτου πανεπιστημιακού Τμήματος εξαρτάται από το φύλο των υποψηφίων. Συγκεκριμένα, οι γυναίκες υποψήφιοι εμφανίζουν μεγαλύτερα ποσοστά πρώτης προτίμησης στην επιλογή των ΠΤΔΕ απ' ό,τι οι άνδρες. Το εύρημα αυτό φαίνεται να σχετίζεται με τις θετικές αξιολογήσεις των φοιτητριών που ακολουθούν. Θεωρούν, λοιπόν, ότι υλοποιούνται σε μεγαλύτερο βαθμό οι αρχικοί τους στόχοι και ότι το ΠΤΔΕ ανταποκρίνεται στις φιλοδοξίες και στις προσδοκίες τους. Επιπροσθέτως, οι γυναίκες εμφανίζονται περισσότερο ικανοποιημένες από τα προσφερόμενα μαθήματα και τα επιστημονικά συγγράμματα. Η μοναδική στατιστικά σημαντική διαπίστωση που σχετίζεται με το φύλο των ανδρών αναδεικνύει το εύρημα της μεγαλύτερης επιρροής που δέχονται οι άνδρες υποψήφιοι από τους φίλους τους στο στάδιο της διαμόρφωσης των κριτηρίων επιλογής του ΠΤΔΕ για την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Το δείγμα διαχωρίζεται σε δύο κατηγορίες ως προς τη χρονική σειρά απόκτησης του πτυχίου του ΠΤΔΕ από τους φοιτητές. Στην πρώτη κατηγορία, η οποία περιλαμβάνει και την πλειονότητα των ερευνητικών υποκειμένων, εντάσσονται οι άγαμοι, κυρίως, φοιτητές, ηλικίας από 18 έως 22 ετών. Οι φοιτητές αυτοί εισήχθησαν στο ΠΤΔΕ διαμέσου της διαδικασίας των πανελληνίων εξετάσεων και παρακολουθούν το πρόγραμμα σπουδών του για την απόκτηση του πρώτου τους πανεπιστημιακού πτυχίου. Στη δεύτερη κατηγορία τοποθετούνται οι έγγαμοι, κυρίως, φοιτητές, ηλικίας από 23 ετών και άνω. Οι φοιτητές αυτοί κατέχουν ήδη ένα πανεπιστημιακό πτυχίο και

εισήχθησαν στο ΠΤΔΕ διαμέσου της διαδικασίας των κατατακτηρίων εξετάσεων.

Οι άγαμοι φοιτητές μικρότερης ηλικίας επηρεάζονται σε μεγαλύτερο βαθμό από τους γονείς τους σχετικά με την επιλογή τους να σπουδάσουν στο ΠΤΔΕ. Αναφορικά με την αξιολόγηση του βαθμού εκπλήρωσης των πέντε (5) ρόλων των μελών ΔΕΠ, οι φοιτητές μικρότερης ηλικίας εκφράζουν περισσότερο θετική κρίση για τη λειτουργία τους ως επιστημόνων.

Οι έγγαμοι φοιτητές μεγαλύτερης ηλικίας, που προέρχονται από κατάταξη, επιλέγουν σε αναλογικά μεγαλύτερο ποσοστό το ΠΤΔΕ Ιωαννίνων. Κατά συνέπεια, αξιολογούν θετικότερα την επιλογή τους, γιατί θεωρούν ότι το ΠΤΔΕ συμβάλλει στην υλοποίηση των βασικών τους στόχων. Πιθανολογούμε ότι στην αξιολόγηση αυτή συντελούν η ωριμότητά τους και η ικανότητα κατανόησης των συνθηκών λειτουργίας ενός πανεπιστημιακού Τμήματος. Γι' αυτό και συνεργάζονται αποδοτικότερα με το ειδικό προσωπικό (μέλη ΕΤΕΠ και αποσπασμένους εκπαιδευτικούς), καθώς και με τους διδάσκοντες. Η συγκεκριμένη κατηγορία φοιτητών είναι σε μεγαλύτερο βαθμό ικανοποιημένη από τη λειτουργία των παραγόντων που αφορούν την οργανωτική και λειτουργική δομή του ΠΤΔΕ. Συνεπώς, αξιολογούν θετικότερα τη λειτουργία των μελών ΔΕΠ ως συνομιλητών και συνεργατών.

Οι φοιτητές, που έχουν ως εργαζόμενη μόνο τη μητέρα στην οικογένειά τους, επιλέγουν σε μεγαλύτερο ποσοστό το ΠΤΔΕ λόγω της δεδομένης κοινωνικής συγκυρίας, ενώ οι φοιτητές, που έχουν ως εργαζόμενο μόνο τον πατέρα στην οικογένειά τους, επηρεάζονται καθοριστικά από αυτόν στη διαμόρφωση της απόφασής τους για την επιλογή του ΠΤΔΕ.

Σε σχέση με τις επαγγελματικές κατηγορίες των γονέων των υποκειμένων της έρευνας, διαπιστώνεται ότι οι φοιτητές, των οποίων και οι δύο γονείς είναι εκπαιδευτικοί Α/θμιας ή Β/θμιας εκπαίδευσης, επιλέγουν σε μεγαλύτερο ποσοστό ως πρώτη επιλογή τα ΠΤΔΕ για την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Σε συνάρτηση με την παραπάνω διαπίστωση προκύπτει ότι οι φοιτητές, των οποίων ο πατέρας τους είναι συνταξιούχος ή εκπαιδευτικός Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης και η μητέρα τους είναι, επίσης, συνταξιούχος ή δημόσιος υπάλληλος, επιλέγουν σε μεγαλύτερο ποσοστό ως πρώτο πανεπιστημιακό Τμήμα το ΠΤΔΕ Ιωαννίνων.

Αναφορικά με το επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων των υποκειμένων της έρευνας, προκύπτει ότι το υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης του πατέρα και της μητέρας συναρτάται καθοριστικά με τη διαμόρφωση ποιοτικών και επιστημονικών κριτηρίων στη διαδικασία της επιλογής των ΠΤΔΕ. Πιο συγκεκριμένα, οι φοιτητές, των οποίων οι γονείς έχουν υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης (απολυτήριο Λυκείου/εξαταξίου Γυμνασίου ή πτυχίο από ΑΕΙ ή

ΤΕΙ) επιλέγουν σε μεγαλύτερο ποσοστό τα ΠΤΔΕ, εξαιτίας του επιστημονικού τους ενδιαφέροντος για τα γνωστικά αντικείμενα των Επιστημών της Αγωγής. Συνεκδοχικά, οι φοιτητές αυτοί εκφράζουν περισσότερο την άποψη ότι η προτίμηση ενός πανεπιστημιακού Τμήματος πρέπει να πραγματοποιείται με βασικό κριτήριο την υλοποίηση των επιστημονικών στόχων και ενδιαφερόντων του υποψηφίου. Αντιθέτως, οι φοιτητές με γονείς, που είναι αναλφάβητοι ή έχουν παρακολουθήσει μόνο μερικές τάξεις του Δημοτικού Σχολείου, διατυπώνουν την άποψη ότι η επιλογή ενός Τμήματος σε ΑΕΙ και ΤΕΙ πρέπει να γίνεται με γνώμονα την επαγγελματική αποκατάσταση του υποψηφίου.

Οι φοιτητές που έχουν πατέρες υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης επηρεάζονται περισσότερο στην απόφασή τους να προτιμήσουν ως πρώτη επιλογή τα ΠΤΔΕ. Συγκεκριμένα, όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο εκπαίδευσης του πατέρα, τόσο αυξάνεται και η επιρροή που ασκεί στο παιδί του προς αυτήν την κατεύθυνση. Όπως διαπιστώνεται από τα ευρήματα, οι γονείς που έχουν πτυχίο ΑΕΙ και είναι εκπαιδευτικοί Α/θμιας ή Β/θμιας εκπαίδευσης ωθούν σε μεγαλύτερο ποσοστό το παιδί τους να προτιμήσει ως πρώτη επιλογή το ΠΤΔΕ Ιωαννίνων.

Σχετικά με το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα, διαπιστώνεται ότι οι φοιτητές που προέρχονται από οικογένειες με «μεσαίο» εισόδημα (από 10.000 έως 30.000 ευρώ) επιλέγουν σε μεγαλύτερο ποσοστό τα ΠΤΔΕ από ενδιαφέρον για τα γνωστικά αντικείμενα και εκφράζουν την πεποίθηση ότι τα δεοντολογικά κριτήρια επιλογής ενός πανεπιστημιακού Τμήματος πρέπει να είναι η επίτευξη των επιστημονικών στόχων και η ικανοποίηση των ενδιαφερόντων του υποψηφίου. Αντιθέτως, οι φοιτητές που προέρχονται από οικογένειες με πολύ υψηλό εισόδημα (από 51.000 ευρώ και άνω) υποστηρίζουν ότι η επιλογή ενός Τμήματος σε ΑΕΙ και ΤΕΙ πρέπει να διαμορφώνεται στη βάση της επαγγελματικής αποκατάστασης του υποψηφίου.

Τέλος, σε σχέση με τον τόπο μόνιμης κατοικίας και τις γεωγραφικές περιοχές προέλευσης των φοιτητών, εξάγεται το συμπέρασμα ότι επιλέγουν το ΠΤΔΕ Ιωαννίνων οι φοιτητές που διαμένουν σε αστικές πόλεις με πληθυσμό μεγαλύτερο από 100.000 κατοίκους. Πιθανολογούμε ότι η πλειονότητα των φοιτητών αυτών κατοικεί μόνιμα στην πόλη των Ιωαννίνων. Επιπροσθέτως, επιλέγουν, κατά κύριο λόγο, το ΠΤΔΕ Ιωαννίνων: α) οι φοιτητές που προέρχονται από τη γεωγραφική περιφέρεια της Ηπείρου και ειδικότερα από το Νομό Ιωαννίνων, β) οι φοιτητές που προέρχονται από τη γεωγραφική περιφέρεια των Ιόνιων Νήσων και ειδικότερα από το Νομό της Κέρκυρας και γ) οι φοιτητές που προέρχονται από τη γεωγραφική περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας και ειδικότερα από το Νομό Αιτωλοακαρνανίας.

Βιβλιογραφία

- Βάμβουκας, Μ. (1998). *Εισαγωγή στην Ψυχοπαιδαγωγική Έρευνα και Μεθοδολογία*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Γεωργιάδης, Ν. (2009). Η αύξηση της ζήτησης για τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης και τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των φοιτώντων σε αυτά (2000 – 2006). Στο: *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τεύχος 156, σελίδες 61-90.
- Δ.Ο.Ε. (χ.χ.α.), Στοιχεία για διορισμούς, διαθέσιμα στο Διαδίκτυο στο <http://www.doe.gr>.
- Δ.Ο.Ε. (χ.χ.α.), Θέσεις για το Ολοήμερο Σχολείο, διαθέσιμο στο Διαδίκτυο στο <http://www.doe.gr>.
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, (2006). *Η Ελλάδα με αριθμούς*. Αθήνα: Ε.Σ.Υ.Ε.
- Νόμος 3848, Φ.Ε.Κ 71/19.5.2010.
- Ιωσηφίδης, Θ. (2003). *Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Πυργιωτάκης, Ι. (2001, επιμ.). *Ολοήμερο Σχολείο: Λειτουργία και προοπτικές*, Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Ιωαννίνων (2008). *Οδηγός σπουδών ακαδημαϊκού έτους 2008/2009*. Ιωάννινα: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις.
- ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2004). *Προσλήψεις εκπαιδευτικών για τις ανάγκες του προγράμματος του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου*. Φ.50/75/51627/Γ1/4-6-2004.
- ΥΠΕΠΘ – ΔΟΔΕ (Διεύθυνση Οργάνωσης και Διεξαγωγής Εξετάσεων), *Στοιχεία για τις πανελλήνιες εξετάσεις*.
- ΥΠΕΠΘ – ΔΟΔΕ (2007). *Γενικό Λύκειο – Σύστημα πρόσβασης στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ενημερωτικό έντυπο)*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Verma, G., Mallick, K. (2004). *Εκπαιδευτική Έρευνα: Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Τεχνικές*, Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.

Στοιχεία επικοινωνίας:

Κωνσταντίνου Χαράλαμπος
Χ. Νιουβόλα 2, Ιωάννινα
τηλ. 26510-05693
email: chkonsta@cc.uoi.gr